

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

με θέμα:

**«Μετάφραση προς τα αγγλικά αποσπασμάτων από τον Οδηγό Εκθεμάτων του
Πολεμικού Μουσείου/Παραρτήματος Τρίπολης»**

της φοιτήτριας Ελένης Καστανάρα

A.M.: Ε2017079

Επιβλέπων καθηγητής:

Σωτήριος Λίβας

Συνεπιβλέπων καθηγητής:

Ιωάννης Καρράς

Κέρκυρα, Δεκέμβριος 2021

**Μετάφραση προς τα αγγλικά αποσπασμάτων από τον Οδηγό
Εκθεμάτων του Πολεμικού Μουσείου/Παραρτήματος Τρίπολης**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελεί μετάφραση από τα ελληνικά προς τα αγγλικά αποσπασμάτων από τον Οδηγό Εκθεμάτων του Πολεμικού Μουσείου/Παραρτήματος Τρίπολης και εκπονήθηκε στο πλαίσιο της συνολικής μετάφρασης του Οδηγού στη βάση της συνεργασίας του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου με το Μουσείο. Η ανάθεση του παρόντος μεταφραστικού έργου εμπνέεται από την ίδια την αποστολή του Μουσείου, η οποία έγκειται στην κατάλληλη έκθεση και προβολή των πολεμικών κειμηλίων και των ιερών αγώνων του Ελληνικού Έθνους, στην ενθάρρυνση όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων για γνωριμία με την ελληνική πολεμική ιστορία και στην καλλιέργεια του ενδιαφέροντος για τη μελέτη της. Η παρούσα εργασία αναδεικνύει στην πράξη την αναγκαιότητα της μετάφρασης των μουσειακών κειμένων, τον καταλυτικό ρόλο της μετάφρασης στην αποτελεσματική επικοινωνία των πληροφοριών στους ξενόγλωσσους επισκέπτες με σκοπό την προώθηση της επαφής με την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας που επισκέπτονται, την πληρέστερη κατανόηση της πολιτισμικής ταυτότητας του άλλου λαού και την αποδοχή της ετερότητας που βιώνουν, καθώς και την ευθύνη του μεταφραστή για την παραγωγή ενός μεταφράσματος που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις προσδοκίες του κοινού-στόχου.

Τα δύο κύρια μέρη που απαρτίζουν την εργασία είναι η μετάφραση των επιλεγμένων αποσπασμάτων από τον Οδηγό του Πολεμικού Μουσείου/Παραρτήματος Τρίπολης και ο σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας. Συνολικά, η μετάφραση πραγματοποιήθηκε στη βάση των αρχών του λειτουργισμού μέσα από την εφαρμογή της θεωρίας του Σκοπού και των μοντέλων κειμενικής ανάλυσης της Nord.

Η επιλογή των αποσπασμάτων έγινε με βάση το μεταφραστικό και πολιτισμικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν, καθώς και με βάση το προσωπικό μου ενδιαφέρον για τα θέματα που αυτά πραγματεύονται. Τα εκθέματα του Μουσείου αφορούν την πολεμική ιστορία και τους αγώνες του Ελληνικού Έθνους από τα προεπαναστατικά χρόνια μέχρι και το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, επομένως και τα κείμενα που επιλέχθηκαν κινούνται σε αυτήν τη θεματική.

Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο κείμενο παρουσιάζει τα όπλα των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και επιλέχθηκε για την μεταφραστική πρόκληση που θέτει σε επίπεδο ορολογίας και μεταφοράς των πλούσιων πολιτισμικών στοιχείων που περιέχει.

Το δεύτερο κείμενο αποτελεί μετάφραση του διαγγέλματος του Όθωνα, πρώτου βασιλιά του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, την ημέρα της άφιξής του στο Ναύπλιο και ανάληψης των καθηκόντων του, το οποίο παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον τόσο από γλωσσική άποψη, δεδομένου ότι μεταφράζεται προς τα αγγλικά το γραμμένο σε καθαρεύουσα ελληνικό μετάφρασμα του γερμανικού πρωτοτύπου, καθώς και από ιστοριοπολιτική άποψη.

Το τρίτο κείμενο αφορά τα ιστορικά γεγονότα της πτώχευσης του 1893 και του Ελληνοτουρκικού Πολέμου του 1897, και επιλέχθηκε για την ενδιαφέρουσα ιστορική του διάσταση.

Το τέταρτο κείμενο αναφέρεται στην ιστορική δράση των Ευζώνων και παρουσιάζει τη στολή τους. Επιλέχθηκε για την πρόκληση που θέτει στη μετάφραση ιδιαίτερων πολιτισμικών στοιχείων που σχετίζονται με την ιστορία των Ευζώνων και την ενδυμασία τους.

Τέλος, ο σχολιασμός περιλαμβάνει την παρουσίαση της μεταφραστικής εντολής, την ανάλυση του κειμένου-πηγή, τον εντοπισμό των διαφόρων μεταφραστικών προβλημάτων και την αιτιολόγηση των λύσεων που δόθηκαν, καθώς και την αξιολόγηση της ποιότητας της μετάφρασης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου Σωτήριο Λίβα, Αναπληρωτή Καθηγητή και Πρόεδρο του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, για τον το χρόνο που διέθεσε και την καθοδήγηση που μου προσέφερε μέσα από την παροχή χρήσιμων συμβουλών και οδηγιών από την αρχή μέχρι και την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, καθώς και τον κύριο Ιωάννη Καρρά, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος, για την αποδοχή της θέσης του δεύτερου επόπτη και την πολύτιμη συνεισφορά του στην πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας. Στο ίδιο πλαίσιο ευγνωμοσύνης, ευχαριστώ από καρδιάς όλους τους καθηγητές του Τμήματος για τη συμβολή τους στην ακαδημαϊκή μου συγκρότηση και εξέλιξη σε όλο το διάστημα της φοίτησής μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Δημήτρη Φωτόπουλο, Διευθυντή του Πολεμικού Μουσείου/Παραρτήματος Τρίπολης, ο οποίος εμπιστεύθηκε σε εμένα και στη συμφοιτήτριά μου και καλή μου φίλη Γεσθημανή Καφετζή, χάρη στην οποία ήρθα σε επαφή με το Μουσείο, τη μετάφραση του Οδηγού Εκθεμάτων του Μουσείου προς τα αγγλικά και τα γαλλικά αντίστοιχα, και χωρίς την πρακτική συμβολή του οποίου δεν θα ήταν δυνατή η εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής.

Τέλος, θα ήθελα να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο φιλικό και οικογενειακό μου περιβάλλον, και ειδικότερα στη μητέρα μου, για την ενθάρρυνση, την υπομονή και την υποστήριξη που μου προσέφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	5
1. Πρωτότυπο κείμενο.....	7
2. Μετάφρασμα.....	20
3. Σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας	34
3.1. Σχολιασμός της μεταφραστικής εντολής.....	34
3.2. Ανάλυση του κειμένου-πηγή	35
3.3. Αιτιολόγηση των λύσεων των μεταφραστικών προβλημάτων.....	36
3.4. Αξιολόγηση της ποιότητας της μετάφρασης.....	42
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	43
ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ.....	43
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	44
Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία	44
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία	45
Βιβλιογραφία υποσημειώσεων μεταφράσματος	45

1. Πρωτότυπο κείμενο

Α) Τα Όπλα των Αγωνιστών του 1821

Τα όπλα του μουσείου προέρχονται από την συλλογή του μεγάλου ευεργέτη των ενόπλων δυνάμεων Πέτρου **Σαρόγλου** (1864-1920). Ήταν Έλληνας αξιωματικός πυροβολικού, γνωστός για την πλούσια διαθήκη του προς το Ελληνικό κράτος, καθώς και για τη συμμετοχή του στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Η οικογένειά του ήταν μια από τις πλουσιότερες ελληνικές οικογένειες του 19ου αιώνα. Ο πατέρας του ήταν τραπεζίτης και οικονομικός σύμβουλος του τσάρου της Ρωσίας, ο οποίος και του είχε δώσει το μονοπώλιο για το εμπόριο χαβιαριού και σιταριού σε όλη την Ευρώπη. Υπήρξε ένθερμος συμπαράστατης του Μακεδονικού Αγώνα και συνέβαλε στη συγκρότηση του Μακεδονικού Κομιτάτου. Κατέλειπε στον Ελληνικό Στρατό την κινητή και ακίνητη περιουσία του. Με δικά του χρήματα ανεγέρθηκε το Σαρόγλειο Μέγαρο, όπου στεγάζεται η Λέσχη Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων, ενώ οι πολυτιμότες και σπανιότες συλλογές του κοσμούν Μουσεία των Αθηνών (Βυζαντινό Μουσείο, Νομισματικό Μουσείο, Πολεμικό Μουσείο και Μουσείο Γουλανδρή).

Επίσης είναι σημαντικό να λεχθεί ότι σε ειδική προθήκη εκτίθενται όπλα της επανάστασης προερχόμενα από την εκκλησία των Ταξιάρχων της Τριπόλεως. Τα όπλα αυτά είναι μέρος μεγαλύτερης συλλογής η οποία έχει σταλεί στο πολεμικό μουσείο Αθηνών για συντήρηση.

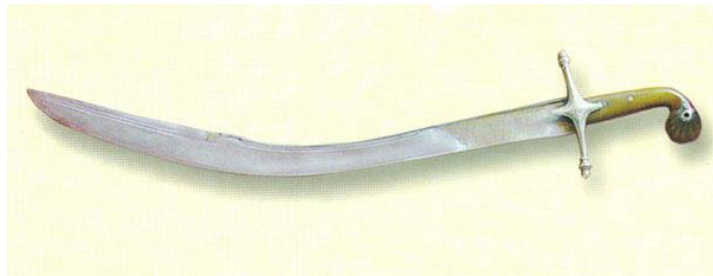
Αγγέμαχα όπλα από χάλυβα (ατσάλι). Ο χάλυβας είναι κράμα σιδήρου και άνθρακα. Όσο περισσότερο άνθρακα βάζεις στο κράμα, τόσο πιο σκληρός γίνεται ο χάλυβας. Αν γίνει όμως πολύ σκληρός σπάει. Η λεπίδα (λάμα) ενός καλού σπαθιού πρέπει να λυγίζει χωρίς να σπάει, να είναι συμπαγής, να τρυπάει και να κόβει. Όλα αυτά βεβαίως εξαρτώνται από τις ικανότητες του κάθε σιδηρουργού. Χρειάστηκαν πολλές γενιές σιδηρουργών να πειραματισθούν για να βρουν το σωστό χαρμάνι.

Το Γιαταγάνι (yatağan) είναι μακρύ μαχαίρι ή κοντό σπαθί που δε διαθέτει προστατευτικό για το χέρι. Οι αγωνιστές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 το τοποθετούσαν στο σελάχι. Το γιαταγάνι ήταν όπλο που

χρησιμοποιείτο κυρίως για γιουρούσια, καθώς και γρήγορες επιθέσεις λόγω του μικρού βάρους του και του μαζεμένου μεγέθους του σε σχέση με τις Πάλες. Οι λάμες τους συχνά έφεραν χρυσές ένθετες επιγραφές, συνήθως ψαλμούς από το κοράνι καθώς και στοιχεία του κατασκευαστή και του ιδιοκτήτη του όπλου. Τα λίγα ελληνικά γιαταγάνια με χρυσές επιγραφές συνήθως έφεραν την αρχή του 34ου ψαλμού του Δαβίδ «Κύριε δίκασον τους αδικούντας με, και πολέμησον τους πολεμούντας με». Οι θήκες από τα γιαταγάνια αποτελούνται από ξύλο το οποίο είναι ντυμένο με μέταλλο (μπρούτζο-χρυσό-ασήμι), δέρμα και βελούδο. Τα τρία αυτά υλικά μπλέκονται συχνά και

συνυπάρχουν δημιουργώντας διάφορους συνδυασμούς. Στα πιο "πλούσια" υπάρχουν σκαλιστό ασημί και σκαλιστά επίχρυσα τμήματα συνδυασμένα με δέρμα κ.ά.

ΠΑΛΛΕΣ: Σπάθες τις οποίες κρεμούσαν οι αγωνιστές στην αριστερή πλευρά τους και αποτελούσαν το βασικό επιθετικό όπλο τους. Η καμπύλη που κάνει είναι ιδιαίτερα έξυπνη καθώς κατανέμει σωστά το βάρος του όπλου, κάνοντάς το ιδιαίτερα εύχρηστο, παρά το μεγάλο του μήκος. Το υλικό κατασκευής της λάμας

είναι το ατσάλι, για μεγαλύτερη αντοχή, είτε ακόμα και η δαμασκηνή ατσάλινη πλέξη, ενώ συχνά σε αυτή συναντιούνται χρυσές επιγραφές. Στη λαβή της βρίσκεται ο χαρακτηριστικός προφυλακτήρας σε σχήμα σταυρού ο οποίος δένει τη λεπίδα με τη λαβή. Οι λαβές συνήθως ήταν κατασκευασμένες από κόκαλο ή ξύλο. Σπανιότερα συναντάται σε αυτές και το μέταλλο ως υλικό κατασκευής. Η θήκη της πάλας κατασκευαζόταν από ξύλο το οποίο απέξω ντυνόταν με μεταλλικά μέρη και δέρμα. Τα μεταλλικά μέρη μπορούσαν να είναι από μπρούτζο ή από ασημί. Συνηθισμένος συνδυασμός για την εποχή ήταν το ντύσιμο της θήκης με μέταλλο στο επάνω μέρος, στην μέση με δέρμα και στο τελείωμα πάλι με μέταλλο. Το μέταλλο της θήκης ήταν συχνά στολισμένο με σκαλίσματα ή με σαββάτι. Τέλος η δεύτερη διαφορά της πάλας συναντιόταν στον τρόπο που δενόταν καθώς έφερε δυο κρίκους ανάρτησης, οι οποίοι βρίσκονταν ο κάθε ένας σε διαφορετική πλευρά (ένας δεξιά, ένας αριστερά) σε αντίθεση με το shamshir που τους είχε στην ίδια πλευρά.

SHAMSHIR: Οθωμανική σπάθη η οποία ελάχιστα διαφέρει από την πάλα. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως οι διαφορές μεταξύ πάλας και shamshir είναι οι κρίκοι ανάρτησης και το σχήμα της λάμας. Κατά τα άλλα τα δυο ξίφη είναι "πανομοιότυπα" και στο "γενικό" σχήμα καθώς και στα υλικά κατασκευής. Περίφημο και παράξενο είναι το shamshir του Νικήτα

Σταματελόπουλου ή Νικηταρά του Τουρκοφάγου, το οποίο διέθετε πριονωτή λάμα και από τις δυο πλευρές και ασημένια θήκη.

Το χαρμπί ήταν ένα εξάρτημα-όπλου με πολλαπλές χρήσεις. Όταν ήταν μέσα στη θήκη του, το χρησιμοποιούσαν για να γεμίζουν τα όπλα και να τροχίζουν τα σπαθιά, ενώ όταν

ήταν έξω από τη θήκη, μετατρέποταν στο πιο φονικό όπλο των αγωνιστών. Το χαρμπί ήταν ένα κοφτερό και μυτερό όπλο. Ήταν στρογγυλεμένο απ' όλες τις πλευρές.

Το μεδουλάρι ήταν μια μεταλλική θήκη όπου φυλαγόταν το μεδούλι (λίπος) για τη λίπανση των όπλων. Ήταν ασημένιο σε σχήμα δοχείου. Κρεμόταν από τη μέση και στερεωνόταν στο σελάχι ή το ζωνάρι.

Το σελάχι

ήταν ανδρική ζώνη που την φορούσαν πάνω από τη φουστανέλα. Ήταν δερμάτινο και αποθήκευαν μέσα τις πιστόλες και τα μαχαιράκια.

Παλάσκες

Οι αγωνιστές του 1821 φορούσαν γύρω από τη μέση τους τις παλάσκες στις οποίες τοποθετούσαν τα πολεμοφόδια τους. Η παλάσκα ήταν ηπειρωτικό ασημένιο περίτεχνο όπλο με φυτικά θέματα, διακοσμημένο με την τεχνική Σαβάτ.

KINDJAL: Καυκάσιου τύπου μαχαίρι, κυρίως από τη Γεωργία, με χαρακτηριστική φαρδιά λάμα, η οποία ήταν αιχμηρή και από τις δυο πλευρές. Το μαχαίρι αυτό, όπως και τα προηγούμενα, φοριόταν στο σελάχι. Η λαβή των kindjal ήταν κατασκευασμένη από κόκαλο η

ξύλο και είχε σχήμα "I" δημιουργώντας ένα ημικύκλιο στο πίσω μέρος. Τέλος η θήκη του είχε ξύλο ως βασικό δομικό υλικό και απέξω ήταν ντυμένη με μέταλλο και δέρμα. Στα περισσότερα συναντάται ασήμι με σαββατι. Υπάρχουν βέβαια και αυτά με τους πολύτιμους λίθους και χρυσά ένθετα στην λάμα που ήταν στην κατοχή των ευπορότερων.

ΧΑΤΖΑΡΙ: Αραβικό μαχαίρι που τοποθετείτο και αυτό στο σελάχι. Το μαχαίρι αυτό συναντάται μέχρι και σήμερα σε πολλά αραβικά κράτη ως αξεσουάρ της ενδυμασίας. Την εποχή του 1821 λόγω των πολλών Αράβων και Αιγυπτίων που πολέμησαν ως μισθοφόροι των Οθωμανών, υπήρχαν πλήθος τέτοιων μαχαιριών στον Ελληνικό εξοπλισμό προερχόμενα από λαφυραγώγηση.

ΠΕΛΕΚΥΣ: Αρκετοί αγωνιστές χρησιμοποιούσαν πελέκεις ως επιθετικό όπλο. Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης χαρακτηριστικά είχε ένα ζευγάρι ασημένιους πελέκεις. Τους κρεμούσαν στο πλάι τους και τους χρησιμοποιούσαν επιτιθέμενοι με μεγάλη δύναμη προκαλώντας σοβαρά τραύματα και ακρωτηριασμούς στους αντιπάλους. Τα τσεκούρια αυτά ήταν αρκετά λεπτοκαμωμένα με μακριά λαβή, ενώ στην κεφαλή έφεραν σκαλίσματα και ένθετες οθωμανικές επιγραφές.

ΚΕΦΑΛΟΘΡΑΥΣΤΕΣ: μεταλλικοί οθωμανικοί κεφαλοθραύστες χρησιμοποιούνταν από διαφόρους οπλαρχηγούς (κυρίως) ως επιθετικό όπλο. Ξακουστός ο ασημένιος κεφαλοθραύστης του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη. Σχηματικά αποτελούνταν από ένα μεταλλικό σωλήνα που στο επάνω μέρος διέθεταν ένα στρογγυλό τμήμα από πολλά μεταλλικά μέρη.

ΚΑΡΙΟΦΙΛΙ:

Η λέξη «καριοφίλι» είναι εξελληνισμός της ιταλικής φίρμας κατασκευής όπλων «Carlo e figli» που στα ελληνικά δεν είναι τίποτα άλλο από τη φράση «Καρόλου και υιών». Με άλλη εκδοχή παίρνει το όνομα από το καρυόφυλλο (καρυδιάς φύλλο όπου σχέδια στόλιζαν το όπλο).

Πρόκειται για μικρό, λεπτόκαννο, εμπροσθογεμές τυφέκιο, που έχει τον υποκόπανο σε σχήμα πυραμίδας και συνήθως έχει διάφορα χυτά από ορείχαλκο στολίσματα και ποικίλματα. Ενετικής προέλευσης και κατασκευής, χρησιμοποιήθηκε στην Ανατολή ιδίως από τις αρχές του 18 αιώνα μέχρι και τα μέσα του 19ου. Ειδικά, σε χέρια καλών σκοπευτών ήταν πολύτιμο. Ο υποκόπανός του χρησιμοποιούνταν με αποτελεσματικότητα ως ρόπαλο σε έσχατη ανάγκη.

Το καριοφίλι είχε βεληνεκές («τίρο») περίπου 500 μ, αλλά στην πραγματικότητα ήταν αποτελεσματικό σε απόσταση 100-150 μ. Το βεληνεκές του εξαρτάτο από διάφορους παράγοντες, όπως το μήκος της κάννης του. Η μακριά κάννη προσέδιδε στο πυροβόλο μεγαλύτερη ευθυβολία και στο βλήμα («βόλι») μεγαλύτερη επιτάχυνση και κρουστική ισχύ.

Εκτός από τους καλά οπλισμένους κλεφταρματολούς, οι άλλοι Έλληνες αγωνιστές διέθεταν ήδη μερικά καριοφίλια ως οικογενειακά αποκτήματα και κειμήλια. Προμηθεύτηκαν περισσότερα μέσω του πασαλικιού του Αλή Πασά,, ο οποίος είχε φροντίσει οι μάχιμοί του να διαθέτουν μεγάλο απόθεμα εκρηβόλων και αγγεμάχων όπλων για τους πολέμους του εναντίον των γειτονικών ανταγωνιστών του και κυρίως, για την επερχόμενη και αναπόφευκτη σύγκρουση του με το σουλτανικό στρατό. Οι Αλβανοί, Έλληνες, Βόσνιοι και άλλοι μάχιμοι του στρατού του, προμηθεύονταν κυρίως τα εκρηβόλα όπλα από το εκτεταμένο λαθρεμπόριο όπλων και πυρίτιδας που είχαν οργανώσει οι Γάλλοι και οι Βρετανοί, οι οποίοι ήλεγχαν κατά περιόδους τα γειτονικά Επτάνησα. Οι Ευρωπαίοι πωλούσαν όπλα και πυρομαχικά και στους άλλους Βαλκάνιους πασάδες, οι οποίοι είτε εχθρεύονταν τον Αλή Πασά, είτε είχαν απώτερες βλέψεις για μεγαλύτερη αυτονομία από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Έτσι, όταν κηρύχθηκε η Επανάσταση, πολλοί Έλληνες κατείχαν τυφέκια και πιστόλες αρκετά σύγχρονων τύπων.

Η εκτυρσοκρότησή τους επιτυγχανόταν με χρήση πυριτόλιθου (πυρόλιθου), μία ισπανική επινόηση. Οι Έλληνες αποκαλούσαν τον πυριτόλιθο «ντουφεκόπετρα» ή «ατσαλόπετρα». Ο πυριτόλιθος προκαλούσε σπινθήρα κατά την κρούση της σφύρας (λύκου) στον άκμονα του όπλου, ο οποίος άναβε την πυρίτιδα. Από το 1820 τα τυφέκια εφοδιάστηκαν με μηχανισμό πυροδότησης με καψύλλιο (μικρή μεταλλική θήκη με πυροκροτική ύλη). Το καψύλλιο της εποχής αποτελείτο από πυροκροτικό υδράργυρο ο οποίος εμπεριεχόταν σε θήκη από φύλλο χαλκού, και τοποθετείτο στον άκμονα του όπλου, σε υποδοχή από ατσάλι. Το καψύλλιο ήταν πιο αξιόπιστη λύση από τον πυριτόλιθο για την πυροδότηση του τυφεκίου.

Τα τυφέκια της εποχής ήταν εμπροσθογεμή. Ο πολεμιστής τοποθετούσε στην κάννη τη λεπτόκοκκη πυρίτιδα. Αρχικά την έχυναν απευθείας στην κάννη αλλά αργότερα, προκειμένου να

Βόλια, μπαρουτιάρα και άλλα εξαρτήματα παρασκευής πυρομαχικών

μην υφίσταται απώλεια της ισχύος πυρός, την τοποθετούσαν σε θήκη από σκληρό χαρτί, το «καρτούτσι» ή «φυσέκι» (φυσίγγιο). Ο όρος «καρτούτσι» προέρχεται από τον αγγλογαλλικό «cartouche» για το φυσίγγιο. Ο πολεμιστής τοποθετούσε το φυσίγγιο στην κάννη και στη συνέχεια έκανε το ίδιο με το «βόλι», το σφαιρικό βλήμα. Έπειτα έσπρωχνε το βλήμα στο εσωτερικό της κάννης με τη «ντουφεκόβεργα» ή «οβελό». Τα βόλια κατασκευάζονταν από μολύβι το οποίο χυνόταν σε ειδική φόρμα (καλούπι), το «μονοκάλουπο». Τα τυφέκια κρέμονταν από τον ώμο του πολεμιστή κατά την πορεία ή την ανάπαυση, με τον αορτήρα, ένα δερμάτινο ιμάντα.

Τα καριοφίλια πολλών στρατιωτικών αρχηγών ήταν χρυσοποίκιλτα και ασημοποίκιλτα.

Η πιστόλα ήταν ένα κοντόκαννο λειόκαννο όπλο, μονόκαννο ή δίκαννο με μηχανισμό πυρόλιθου. Συνήθως ήταν ασημένιες επίχρυσες πιστόλες, μήκους 58 εκατοστών. Τα όπλα αυτά ήταν πάντα στολισμένα με αχιβάδες, κανόνια και φυτά.

Τρομπόνι: Μία μικρή ευρύστομη πιστόλα των ναυτικών, κατάλληλη για τον αγώνα εκ του συστάδην στους περιορισμένους χώρους των πλοίων. Τα τρομπόνια ήταν όπλα με πλατιά κάννη με μηχανισμό πυριτόλιθου που εξαπέλυαν πολλά σφαιρίδια, τα αποκαλούμενα «μισδράλια» ή «μυδράλια», σε μεγάλη έκταση. Γι' αυτό ήταν κατάλληλα για στενούς χώρους όπως εκείνοι των

πλοίων, και προτιμώντο από τους ναυτικούς.

Η Μπαρούτι

Τα συστατικά της ήταν: 75% νίτρο (νιτρικό κάλιο), 15% κάρβουνο (άνθρακας) και 10% θειάφι. Κατά την ανάφλεξή της, το κάρβουνο προσφέρει την καύσιμη ύλη, το θείο την άμεση ανάφλεξη και γρήγορη καύση του κάρβουνου και το νίτρο το οξυγόνο για την καύση του κάρβουνου και το σχηματισμό οξειδίων του αζώτου, των οποίων ο μεγάλος όγκος προκαλεί την εκτόνωση και τη βίαιη προώθηση του βλήματος στην κάννη των πυροβόλων όπλων. Η εφεύρεσή της χρονολογείται κατά διαφορετικούς τρόπους μεταξύ 1240 και 1320 και προεγγράφηκε στους κινέζους, τους άραβες ή τους ευρωπαίους. Το κάρβουνο το παρήγαγαν από την καύση θάμνων κατάλληλων ώστε να ανάβει εύκολα, το θειάφι το έπαιρναν από τα τοιχώματα των ηφαιστείων των νησιών του Αιγαίου ή το εισήγαγαν από τη Σικελία και τη νότιο Ιταλία, το νιτρικό κάλιο το παρήγαγαν από ζωικά περιττώματα και από φυτικές ύλες σε αποσύνθεση που τα βρίσκανε σε τοιχώματα στάβλων, σπηλιών, περιστερώνων, πηγαδιών, ενώ ποσότητες εισάγονταν από τη Γαλλία και αργότερα από τη Χιλή.

[illegible]

Διάγγελμα του Βασιλιά Όθωνα, κατά την άφιξή του στο Ναύπλιο στις 6 Φεβ 1833, τυπωμένο στα Γερμανικά και Ελληνικά

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

ἝΛΛΗΝΕΣ!

Προσκεκλημένος ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐνδόξων καὶ μεγαλοψύχων μεσιτῶν, διὰ τῆς κραταιᾶς βοηθείας τῶν ὁποίων ἀποπερατώσατε ἐνδόξως τὸν τῆς καταστροφῆς πόλεμον τὸν ὑπὲρ τὸ δέον παρεκτανθέντα, προσκεκλημένος προσέτι καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν σας ἐλευθέραν ἐκλογὴν, ἀναβαίνω εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἐκπληρώσω ὅσας ὑποχρεώσεις ἀνέλαβα δεχθεὶς τὸ προσφερθὲν μοι Βασιλικὸν στέμμα τόσον πρὸς ἐσᾶς, ὅσον καὶ πρὸς τὰς μεσιτευούσας Μεγάλας Δυνάμεις.

Διὰ μακροῦ καὶ φονικοῦ πολέμου, θυσιάζοντες ἐκουσίως τὰ μέγιστα καὶ πολυτιμώτατα ἀγαθὰ σας, ἀνεκτήσατε τὴν πολιτικὴν σας ὑπαρξιν καὶ ἀνεξαρτησίαν, τὸν θεμελιώδη ὅρον τῆς εὐτυχίας καὶ εὐημερίας παντὸς ἔθνους, καὶ διὰ τῆς ἡρωϊκῆς σας εὐτολμίας ἀνεδείχθητε ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν μεγάλων προγόνων σας, τῶν ὁποίων ἡ δόξα ἀπὸ τὸ σκότος τῶν ἀρχαιοτάτων αἰώνων μέχρι τοῦδε διαυγάζει μὲ ἀπαραμείωτον λαμπρότητα· ἀλλ' ἕως τώρα στερεῖσθε ἀκόμη τοὺς καρποὺς τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀγῶνός σας. Οἱ ἀγροὶ σας εἶναι ἐρημωμένοι, ἡ βιομηχανία σας ἀπονεκρωμένη, τὸ ἐμπόριόν σας τὸ ἄλλοτε τόσον ἀκμάζον, εἰς πτῶσιν. Εἰς μάτην ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς εἰρήνης ἐπερίμεναν αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἤθελε ταῖς συγχωρηθῆ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα των. Τὸν τόπον τοῦ δεσποτισμοῦ κατέλαβεν ἡ ἀναρχία, ἡ ὁποία πλήττει τὰ νῶτά σας ἀπανθρώπως μὲ τὴν αἰμοσταγῇ μάστιγά της. Καὶ ὅ,τι καλὸν ὁ ἔρως τῆς πατρίδος ἀπέκτησε διὰ σᾶς, διὰ τοῦ πλέον εὐγενοῦς ἐνθουσιασμοῦ, τὸ ἀφανίζει ἡ ἐσωτερικὴ διχόνοια διὰ τοῦ πλέον βδελυροῦ ἐγωῖσμοῦ.

Τὸ νὰ δώσω τέλος εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν, καθ' ἣν διὰ τῆς φθοροποιοῦ ἀλληλομαχίας καταναλίσκονται αἱ πρώτισται δυνάμεις, τὸ νὰ συγκεντρώσω εἰς τὸ ἐξῆς πᾶσαν σπουδὴν εἰς ἓνα καὶ μόνον σκοπὸν, τὸν τῆς ἀκμῆς, τῆς εὐδαιμονίας καὶ δόξης τῆς πατρίδος σας ἀποκατασταθείσης ἤδη καὶ ἐδικῆς μου, τὸ νὰ ἐξαλείψω προσέτι κατ' ὀλίγον, διὰ τῆς εὐλογίας τῆς εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηριώδους ἐπὶ ῥοῆς τῆς κοινῆς εὐταξίας, τὰ πολυάριθμα τῶν προτέρων καὶ ἐσχάτων δυστυχημάτων ἵχνη, τὰ ὁποῖα καλύπτουσι τὴν τόσον ὠραίαν καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν τόσον πλουσίως προικισμένην γῆν σας, τὸ νὰ λάβω εἰς σκέψιν τὰς ὑπὲρ πατρίδος θυσίας σας καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις σας, τὸ νὰ ὑπερασπισθῶ μὲ τὴν αἰγίδα τοῦ νόμου καὶ τῆς δικαιοσύνης τὰ πρόσωπά σας καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν σας ἀπὸ τὸ αὐθαίρετον καὶ τὴν ἀκολασίαν, καὶ δι' ὠρίμων καὶ σταθερῶς θεμελιωμένων θεσμοθεσιῶν, ἀναλόγων μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ μὲ τὰς δικαίας εὐχὰς τοῦ ἔθνους, νὰ σᾶς προμηθεύσω τὰ ἀγαθὰ μιᾶς ἀληθοῦς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία δὲν εὐρίσκεται παρὰ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν νόμων, καὶ οὕτως νὰ φέρω εἰς πέρας τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τοῦτο εἶναι, ὧ Ἕλληνες, τὸ ἐνδοξον μὲν, ἀλλὰ δυσχερὲς ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνεθέμην εἰς ἑμαυτὸν, καὶ χάριν τοῦ ὁποίου προθύμως θυσιάζω τὸν εἰς τὴν πατρίδα μου γῆν εὐφρόσυνον καὶ εὐδαίμονα βίον, τρέφων τὸ ἴδιον αἶσθημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κινούμενος ὁ Βασιλεὺς ὁ πατήρ μου, πρῶτος μεταξὺ ὅλων τῶν Μοναρχῶν, σᾶς ἔδωκε χεῖρα βοηθείας εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἡρωϊκὸν σας ἀγῶνα.

Μὲ πλήρη πεποίθησιν ἀποτείνω τὴν φωνήν μου πρὸς ἐσᾶς, Ἕλληνες, καὶ ζητῶ νὰ ἀφιερώσετε μοναδικῶς εἰς τὸ ἐξῆς, ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ, τὰς δυνάμεις σας ἐκ συμφώνου μὲ ἐμὲ εἰς τὸ κοινὸν

καλὸν, καὶ νὰ μὴ στέρξετε ποτὲ νὰ ἀφανισθῶσιν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν σπασμῶν καὶ τῶν σπαραγμῶν τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν καὶ τῆς ἀναρχίας, τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἀπεκτήσατε διὰ τῆς ἀνδρίας σας, διὰ τῆς εἰς τοὺς κινδύνους καρτερίας σας, διὰ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτός σας, καὶ διὰ τοῦ θάρρους σας εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, οὐδὲ νὰ καταδεχθῆτε νὰ σπλωθῇ ἀπὸ τὰς παραφορὰς τῶν χαμερπῶν παθῶν τὸ ὄνομά σας, τοῦ ὁποίου τόσαι ἡρωϊκαὶ πράξεις ἐγγυῶνται τὴν ἀθανασίαν. Ὅσον μεγάλοι καὶ ἂν ᾦναι οἱ ἀγῶνες, τοὺς ὁποίους ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ ὑψηλὸς οὗτος σκοπὸς, ἡ ἐπιτυχία τοῦ μόνῃ θέλει μᾶ- εἶναι πλουσιωτάτη ἀνταμοιβή.

Ἀναβαίνων τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, δίδω τὴν πάνδημον βεβαίωσιν τοῦ νὰ προστατεύω εὐσυνειδότης τὴν θρησκείαν σας, νὰ διατηρῶ πιστῶς τοὺς νόμους, νὰ διανέμεται ἡ δικαιοσύνη πρὸς ἕνα ἕκαστον, καὶ νὰ διαφυλάττω ἀκέραια διὰ τῆς θείας βοηθείας ἐναντίον ὁποιουδήποτε τὴν ἀνεξαρτησίαν σας, τὰς ἐλευθερίας σας καὶ τα δικαιώματά σας.

Ἡ πρώτη μου φροντίς θέλει εἶναι ἡ ἀνόρθωσις καὶ στερέωσις τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, ὥστε νὰ ἀπολαμβανῇ καθεὶς ἐξ ἴσου ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεάστως νόμιμον ἀσφάλειαν. Παραδίδων εἰς τὴν λήθην τὰς εἰς τὸ παρελθὸν πολιτικὰς παραφορὰς, περιμένω πεποιθότως ὅτι ἕκαστος ὑμῶν, ὃ Ἕλληνας, νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰς Ἀρχὰς τὰς ἐπιτετραμμένας τὴν τούτων ἐκτέλεσιν, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰρηνικῶς εἰς τὴν ἐστίαν του. Τοιοῦτοτρόπως ἐλπίζω μετὰ βεβαιότητος, ὅτι θέλω ἰδεῖ ἐμαυτὸν ἀπηλλαγμένον τῆς θλιβερᾶς ἀνάγκης τοῦ νὰ κάμω νὰ καταδιωχθῶσι μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων οἱ ταραττοντες τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ οἱ ἀποστάται.

Εἴθε ἡ θεία πρόνοια νὰ εὐλογήσῃ τοὺς κοινούς ἡμῶν ἀγῶνας, καὶ νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἐπανακμᾷση λαμπρότερον ὁ ὠραῖος οὗτος τόπος, ὅστις καλύπτει τὴν κόνιν τῶν μεγίστων ἀνδρῶν καὶ τῶν μεγίστων πολιτῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχαῖοι χρόνοι ἀποτελοῦσι μίαν τῶν ὠραιότερων ἐποχῶν τῆς ἱστορίας, καὶ τοῦ ὁποίου τόπου οἱ κάτοικοι εἰς τοὺς τελευταίους καιροὺς ἀπέδειξαν εἰς τοὺς συγχρόνους των ὅτι ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ τὸ εὐγενὲς φρόνημα τῶν ἀθανάτων προγόνων των δὲν ἀπεσβέσθησαν ἀπὸ τὰς καρδίας των.

Ἐξεδόθη ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 25 Ἰανουαρίου (6 Φεβρουαρίου) 1833.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Ἡ Ἀντιβασιλεία

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΜΑΟΥΡΕΡ, Εἴλεκ

Ὅτι πιστὴ ἡ μετάφρασις

Ὁ ἐπὶ των Ἐξωτερ καὶ του Ἐμπορ Ναυτικ Γραμματεὺς Σ. Τρικούπης

Γ) Η Πτώχευση του 1893 και ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897

Η Πτώχευση του 1893: Την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα (1890-1900) η ιστορία γράφεται με φόντο μία παρατεταμένη παγκόσμια κρίση από το 1873. Το δημόσιο χρέος της χώρας μέχρι το 1893 επταπλασιάστηκε. Στο Λονδίνο είχε ξεσπάσει χρηματιστηριακή κρίση που είχε επιρροές από την ύφεση στη Νότια Αμερική. Το ναυάγιο της ελληνικής οικονομίας αποτέλεσε τη διεκυστίνδα της κομματικής αναμέτρησης ανάμεσα στους δύο εκφραστές του δικομματισμού τον Τρικούπη και τον Δηλιγιάννη που εναλλάσσονταν στην εξουσία τη δεκαετία 1885-1895, αλληλοκατηγορούμενοι για την οικονομία, τους μικροπολιτικούς χειρισμούς και τα εθνικά θέματα.

Ο Τρικούπης, συνήψε αρκετά δάνεια από το εξωτερικό, πιστεύοντας ότι με σωστή επένδυσή τους σε έργα και αναπτυξιακές υποδομές στο εσωτερικό θα μεγάλωνε το εθνικό προϊόν. Ταυτόχρονα περιόρισε τις κρατικές δαπάνες απολύοντας τους υπεράριθμους δημοσίους υπαλλήλους και μείωσε τον αριθμό των βουλευτών.

Ο Δηλιγιάννης εκμεταλλεύτηκε τη δυσφορία των απολυθέντων και εκείνων που δεν προσελήφθησαν και κέρδισε τις επόμενες εκλογές. Τα συναθρόντα δάνεια αντί να αναλωθούν σε αναπτυξιακά έργα, σπαταλήθηκαν και δόθηκαν ως μισθοί σε χιλιάδες θεσιθήρες. Το κράτος έγινε αναξιόπιστο στους δανειστές αδυνατώντας να καταβάλλει τις δόσεις των δανείων, οι μετοχές των δανειστών απαξιωνόνταν συνεχώς και αυτοί αρνούνταν να χορηγήσουν νέα δάνεια για να αποπληρωθούν τα παλιά. Κι ενώ συνέβαιναν αυτά ο Δηλιγιάννης κατηγορούσε τον Τρικούπη για τη σύναψη των δανείων.

Το 1892 ο Τρικούπης παρέλαβε μεγάλο οικονομικό χάος από το Δηλιγιάννη και εκτός των άλλων οικονομικών προβλημάτων το 1893 μαινόταν και η μεγάλη σταφιδική κρίση. Η παραγωγή σταφίδας έφθασε τους 165,000 τόνους. Το μεγαλύτερο μέρος έμεινε αδιάθετο δημιουργώντας οδυνηρές συνέπειες στους παραγωγούς. Πολλοί απ' αυτούς έγιναν πάμφτωχοι.

Αναπόφευκτα πλέον από τις 10 Δεκεμβρίου 1893 ο Τρικούπης χρεώθηκε στην πολιτική του το “Δυστυχώς επτωχέυσαμεν”, φράση την οποία όμως αυτολεξεί, ουδέποτε διетύπωσε, όπως αποδεικνύεται από την ανάγνωση των πρακτικών της Βουλής.

Ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897: ή ο πόλεμος των τριάντα ημερών ή το Μαύρο '97, ήταν η απόρροια της τότε έκβασης του Κρητικού προβλήματος. Στις αρχές του 1896 οι χριστιανοί Έλληνες, που αποτελούσαν το 80% των κατοίκων της Κρήτης, είχαν ξεσηκωθεί και ζητούσαν αυτονομία για το νησί τους. Η Αγγλία, η Γαλλία, η Ρωσία, η Αυστρία και η Ιταλία έστειλαν από ένα πλοίο στην Κρήτη για την προστασία των υπηκόων τους. Το ίδιο ήθελε να πράξει και η Ελλάδα, αλλά εμποδίστηκε από τους πρεσβευτές των Μεγάλων Δυνάμεων στην Αθήνα. Στις 24 Ιανουαρίου 1897 οι μουσουλμάνοι προέβησαν σε σφαγές χριστιανών στα Χανιά. Ο Δηλιγιάννης, ευρισκόμενος σε δύσκολη θέση και υπό την πίεση των λαϊκών αντιδράσεων, αναγκάστηκε να στείλει στρατιωτικές δυνάμεις στην Κρήτη, γνωρίζοντας ότι αυτό θα αποτελούσε αιτία πολέμου για την Υψηλή Πύλη.

Με την παρουσία ελληνικών δυνάμεων στην Κρήτη, ο Σουλτάνος δεν είχε άλλη δυνατότητα, παρά να κηρύξει στις 5 Απριλίου 1897, τον πόλεμο κατά της Ελλάδας. Η ελληνοτουρκική μεθόριος στη Θεσσαλία βρισκόταν στις ΝΑ προσβάσεις του Ολύμπου και στις νότιες προσβάσεις των Χασίων. Ο Ελληνικός στρατός μετά από σκληρές μάχες άρχισε άτακτα να υποχωρεί περνώντας την Λάρισα, τα Φάρσαλα τον Δομοκό, και ανασυντάχθηκε για να κρατήσει το πέρασμα στις Θερμοπύλες. Δεν χρειάστηκε να πολεμήσουν όμως, αφού ο Σουλτάνος διέταξε παύση πυρός στις 20 Μαΐου μετά από προτροπή του Ρώσου Τσάρου και με την μεσολάβηση των ευρωπαϊκών δυνάμεων, στις 20 Σεπτεμβρίου υπογράφηκε ειρήνη.

Όμως, η Ελλάδα των τόσων οικονομικών προβλημάτων και του Τρικούπειου «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν!» υποχρεώθηκε να καταβάλει μια υπέρογκη αποζημίωση στην Τουρκία (4.000.000 τουρκικές λίρες), ως πολεμική επανόρθωση. Αναγκάστηκε να λάβει ένα ακόμη δάνειο και προκειμένου να ξεπληρώσει το δυσβάστακτο χρέος της τέθηκε υπό Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο. Αυτό είχε ως συνέπεια να εκχωρήσει πηγές των δημοσίων εσόδων στους πιστωτές της και να δημιουργηθούν έτσι τα περίφημα μονοπώλια στο τσιγαρόχαρτο, το αλάτι, το πετρέλαιο, τον καπνό, τα σπύρτα και τα τραπουλόχαρτα, που θα διατηρηθούν μέχρι την είσοδο της χώρας μας στην ΕΟΚ το 1981.

Το θετικό για τις εθνικές διεκδικήσεις ήταν η αποχώρηση των Οθωμανών από την Κρήτη, η οποία απέκτησε την αυτονομία της (1898), πρώτο στάδιο για την ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα (1913).

Δ) Οι Εύζωνες

Οι **Εύζωνες** (ευ + ζώνες = οι καλά ζωσμένοι) είναι επίλεκτοι στρατιώτες, ευρύτερα γνωστοί ως *τσολιάδες*,

Μέσα από την ιστορική δράση των ευζωνικών ταγμάτων, οι εύζωνες έχουν αναχθεί σε σύμβολα γενναιότητας για τον ελληνικό λαό. Στις μέρες μας «εύζωνες» καλούνται οι στρατιώτες της Προεδρικής φρουράς.

Η ιστορία των ευζωνικών ταγμάτων (αργότερα συνταγμάτων) ξεκινά το 1867, με την ίδρυση τεσσάρων ταγμάτων, με αποστολή τη φύλαξη της μεθορίου. Η σύνθεση αυτών των ταγμάτων αποτελούνταν από εθελοντές, υπαξιωματικούς ή οπλίτες, οι οποίοι συνήθως κατάγονταν από ορεινές περιοχές.

Η ένδοξη δράση των ευζωνικών ταγμάτων κατά τη διάρκεια των πολέμων, υπήρξε καταλυτική με αποτέλεσμα οι εύζωνες να λάβουν στη συνείδηση του ελληνικού λαού την εικόνα ηρώων.

Από το 1914, ως ιδιαίτερη μονάδα ευζώνων συγκροτείται η Ανακτορική Φρουρά.

Ιδιαίτερα ξεχωριστή θέση στην ιστορία των ευζωνικών ταγμάτων κατέχει το 5/42 Σύνταγμα, κυρίως λόγω της δράσης του κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας. Πέρα από την αποτελεσματικότητά του κατά τη διάρκεια των πρώτων στρατιωτικών επιχειρήσεων, το σύνταγμα αυτό απέκτησε φήμη για τη δράση του μετά την κατάρρευση του ελληνικού μετώπου όπου κάτω από την καθοδήγηση του διοικητή του Νικολάου Πλαστήρα έφτασε απολύτως συντεταγμένο στον Τσεσμέ, από όπου και πέρασε στο νησί της Χίου.

Οι σημερινοί εύζωνοι εκτελούν μόνο αποστολές τελετουργικού χαρακτήρα.

Η βάση για τη δημιουργία της στολής των Ευζώνων αποτέλεσε η φουστανέλα της Ναυπάκτου, που θεωρείται ο νεότερος τύπος φουστανέλας και κατά τα παλιότερα χρόνια εντοπιζόταν σε ολόκληρη τη Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τη Θεσσαλία, ο αριθμός των δίπλων της φουστανέλας φημολογείται πως είναι ίσος με τη διάρκεια (σε έτη) της περιόδου της τουρκοκρατίας, δηλαδή 400.

Τα υπόλοιπα μέρη που συγκροτούν την ευζωνική στολή είναι:

- Το *φάριο* (ή *φάρεο*). Είναι το καπέλο του εύζωνα. Το φάριο έχει κόκκινο χρώμα και είναι κατασκευασμένο από τσόχα. Στη θέση του μετώπου φέρει το Εθνόσημο. Χαρακτηριστικό κομμάτι του φάριου αποτελεί η μακριά μαύρη φούντα, κατασκευασμένη από μετάξι, που συμβολίζει το δάκρυ του Χριστού στη σταύρωση.

- Το πουκάμισο είναι λευκού χρώματος και έχει χαρακτηριστικά μεγάλο άνοιγμα μανικιών. Το λευκό χρώμα, το οποίο κυριαρχεί σε ολόκληρη την ευζωνική στολή, θεωρείται πως συμβολίζει την αγνότητα των εθνικών αγώνων.

- Η *φέρμελη*. Είναι το γιλέκο του εύζωνα. Διαθέτει λευκά και επίχρυσα νήματα, με τα οποία απεικονίζονται σχέδια λαογραφικής σημασίας.

- Οι κάλτσες. Είναι λευκές και κατασκευασμένες από μαλλί. Κάθε εύζωνας φέρει από **δύο** κάλτσες σε κάθε πόδι. Οι κάλτσες στηρίζονται στη μέση του εύζωνα, κάτω από τη φουστανέλα, με τη βοήθεια μιας δερμάτινης ζώνης που ονομάζεται *ανάσπαστος*.

- Οι *καλτσοδέτες*. Είναι μαύρου χρώματος και κατασκευασμένες από μετάξι.

- Τα τσαρούχια είναι τα υποδήματα του εύζωνα. Είναι κόκκινου χρώματος και κατασκευασμένα από δέρμα. Στη σόλα κάθε τσαρουχιού βρίσκονται καρφωμένα περίπου 60 καρφιά. Κατά μέσο όρο, το κάθε τσαρούχι ζυγίζει τρία κιλά. Χαρακτηριστικό κομμάτι των τσαρουχιών αποτελούν οι μαύρες φούντες στις οποίες καταλήγουν οι μύτες τους. Θεωρείται πως η αρχική τους χρήση ήταν να κρύβονται σε αυτές μικρά κοφτερά αντικείμενα που θα μπορούσαν αιφνιδιαστικά να τραυματίσουν τον εχθρό σε μία «σώμα με σώμα» μάχη. Άλλη άποψη είναι ότι οι φούντες προστάτευαν τα δάχτυλα των ποδιών από το χιόνι και τα κρυοπαγήματα.

- Οι δερμάτινες φυσίγγιοθήκες.

Η ευζωνική στολή που περιγράφεται παραπάνω αποτελεί την επίσημη εκδοχή. Οι εύζωνοι που φυλάσσουν το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη φέρουν αυτή τη στολή μόνο τις Κυριακές ή κατά τη διάρκεια εθνικών εορτών. Τις υπόλοιπες μέρες φέρουν την *καθημερινή* ευζωνική ενδυμασία. Σε αυτήν το λευκό πουκάμισο, η φέρμελη και η φουστανέλα αντικαθίστανται από τον *ντουλαμά*, τη χαρακτηριστική στολή των αγωνιστών του Μακεδονικού Αγώνα. Ο χειμερινός ντουλαμάς είναι σκούρου μπλε χρώματος, ενώ ο θερινός ανοικτού καφέ. Σε εθιμοτυπικές εκδηλώσεις της Προεδρικής Φρουράς ορισμένοι εύζωνοι φέρουν τις παραδοσιακές στολές της Κρήτης και του Πόντου, ως αναγνώριση της συμβολής αυτών των περιοχών στους εθνικούς αγώνες.

Μια παραλλαγή της ευζωνικής ενδυμασίας (την οποία έφερε και ο Όθωνας) συναντάται στους αξιωματικούς της φρουράς, οι οποίοι δε φορούν κάλτσες, καλτσοδέτες και τσαρούχια, αλλά περισκελίδα (παντελόνι), μακρύτερη φουστανέλα και σταβάλια (μπότες).

2. Μετάφρασμα

A) The Weapons of the Fighters of the Greek Revolution of 1821 (also known as the Greek War of Independence)

The weapons of the museum come from the arms collection of the great benefactor of the armed forces *Petros Saroglou* (1864-1920), who was a Greek artillery officer, known for his rich legacy to the Greek state as well as for his participation in the Greco-Turkish war of 1897. His family was one of the richest Greek families of the 19th century; his father was a banking and financial advisor to the Tsar of Russia, who had given him the monopoly on the caviar and wheat trade throughout Europe. *Petros Saroglou* was an ardent supporter of the Macedonian Struggle and contributed to the establishment of the Macedonian Committee, a Greek irredentist organisation aiming to liberate Macedonia from the Ottoman rule. Furthermore, he bequeathed his movable and immovable property to the Greek Army. The *Saroglio Megaro*, which houses the Hellenic Armed Forces Officers Club, is a hall that was built with Saroglou's own money (hence its name), while his most valuable and rare collections grace a number of museums in Athens (the Byzantine Museum, the Numismatic Museum, the War Museum and the *Goulandris* Museum).

It is also important to mention that weapons of the Greek Revolution coming from the church of the *Taxiarches* (i.e., the Archangels) in Tripoli are on display in a special showcase. These weapons are part of a larger collection, which has been sent to the War Museum of Athens for preservation.

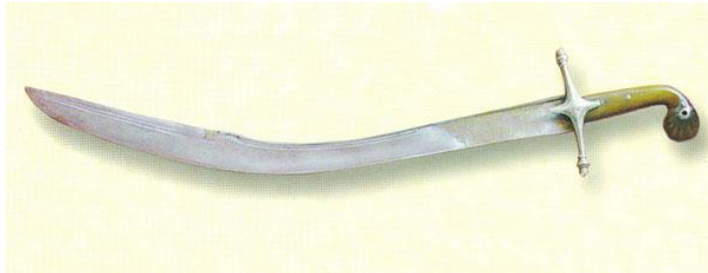
Close-combat weapons made of steel, an alloy made up of iron and carbon. As the carbon content rises, the steel has the ability to become harder; however, if it becomes too hard, it breaks. The blade of a good sword should bend without breaking; it should be solid and able to pierce and cut through. Yet, all these depended on the skills of each blacksmith. Many generations of blacksmiths were needed to experiment before the right blend was found.

The yatagan (scimitar) is a long knife or short sword that has no crossguard. The fighters of the Greek Revolution of 1821 used to place it in a leather belt called *selachi* (described

below). The yatagan was a weapon used mainly in forays and quick attacks because of its light weight and compact size compared to the pala sabres (described below). Their blades would often bear gold inlaid inscriptions, usually verses from the Quran as well as details about the weapon's manufacturer and owner. The few Greek yatagans with gold inscriptions were usually inscribed with the beginning of the 34th psalm of David: "Contend, Lord, with those who contend with me;

fight against those who fight against me”. The yatagan scabbards were made of wood coated with metal (bronze, gold, silver), leather and velvet. These three materials were often mixed with each other and coexisted creating various combinations. The more richly adorned yatagans would bear carved silver and gold-plated elements combined with leather, etc.

The pala sabre is a backsword that the fighters hung on their left side and used as their main offensive weapon. Its curved blade is particularly ingenious as it properly distributes the weight of the weapon, making it quite easy to use, despite its considerable length. The blade is made of steel, which offers

greater durability, or of Damascus steel weave, while there can often be seen gold inscriptions on it. The typical cross-shaped guard with quillons is placed between the blade and the hilt. The latter was usually made of bone or wood. The metal was also, yet rarely, used as a hilt construction material. The scabbard of the pala sabre was made of wood, which was covered on the outside with leather and bronze or silver metallic parts. A common combination at the time was to cover the scabbard with metal on the top, with leather in the middle and once again with metal on the tip. The metal of the scabbard was often trimmed with carvings or with the savat silversmithing technique¹. Besides its curved blade, the pala sabre would differ from the shamshir in that its scabbard had one suspension ring on each side (one on the right and one on the left), while the shamshir bore them on the same side.

¹ A technique whereby the savat, a melted alloy made up of silver, copper, lead and sulphur, is processed on silver, after designs have been crafted with steel edged tools on it.

The shamshir is an Ottoman sword which is slightly different from the pala sabre. As mentioned above, the differences between the pala sabre and the shamshir are the suspension rings and the shape of the blade. In other respects, the two swords are identical in both their overall shape and their construction materials.

Renowned and unusual was the shamshir of the Greek revolutionary of 1821 *Nikitas Stamatelopoulos* or else *Nikitaras the Turkophagus* (literally meaning the “Turk-eater”), which had a serrated blade on both sides and a silver scabbard.

The charbi, a metallic dagger-like stick, was a multi-purpose component of the weapon. When inside its sheath, it was used to load weapons and grind swords; when out of its sheath, it turned out to be the deadliest weapon of the fighters. The *charbi* was a sharp, pointed weapon, and rounded on all sides.

The medoulari is a metallic case in which the marrow (fat) for the weapons lubrication was kept. It was silver and shaped like a container; it was hung from the waist and attached to the *selachi* (explained immediately below) or the waistband.

The selachi was a men's leather belt worn over the fustanella. The fighters used it to sheathe their pistols and knives.

The bandoliers known as palaskes

The fighters of 1821 wore palaskes around their waists, in which they placed their ammunition. The *palaska* was a silver ornate weapon from Epirus (northwestern Greece) bearing nature motifs adorned with the savat silversmithing technique.

The kindjal is a Caucasian knife, coming mainly from Georgia, with a typically large blade, which was sharp on both sides. This knife, like the ones mentioned above, was sheathed in the fighter's

leather belt. The hilt of the kindjal was made of bone or wood and was shaped like an “I”, creating a semicircle at the back side. Finally, the scabbard was mainly made of wood and was covered on the outside with metal and leather. There are also kindjals bearing embedded gemstones and gold inlays on the blade. Such kindjals were in the possession of the wealthier people.

The khanjar is an arabic knife that would also be sheathed in the leather belt. This knife is still found today in many Arab countries as an accessory of clothing. At the time of 1821, due to many Arabs and Egyptians fighting as mercenaries for the Ottomans, many knives of this type were found in the Greek war equipment accruing from plundering.

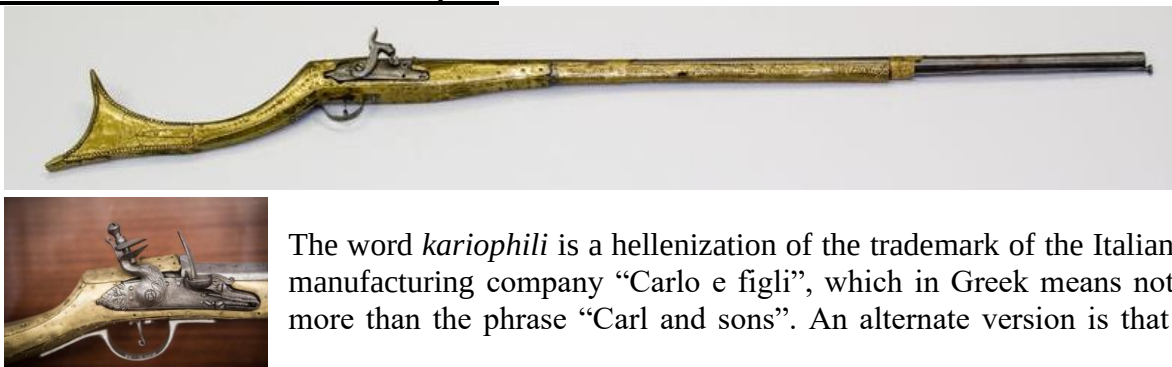
The ax known as pelekys

Many fighters used axes as an offensive weapon. *Georgios Karaiskakis*, one of the most important military commanders of the Greek Revolution, distinctively had a pair of silver axes. The fighters would hang them on their side and use them to attack with great force, causing serious injuries and mutilations to their opponents. These axes were quite slender with a long handle, while the axhead bore carvings and inlaid Ottoman inscriptions.

The mace known as kefalthrafstis (literally meaning “headbreaker”)

Metallic Ottoman maces were used by various chieftains (mainly) as an offensive weapon. The silver mace of *Petrobey Mavromichalis*, a Greek general and leader of revolutionaries of the Greek Revolution, was particularly famous. Regarding their shape, maces consisted of a metal tube with a ball-shaped part attached at the top, which in its turn was made up of many metallic parts.

The flintlock rifle known as kariophili

The word *kariophili* is a hellenization of the trademark of the Italian gun manufacturing company “Carlo e figli”, which in Greek means nothing more than the phrase “Carl and sons”. An alternate version is that it is

named after the gillyflower, called “karyophylli” in Greek (with its scientific name being “*Dianthus caryophyllus*”), motifs of which used to adorn the gun.

It was a short, thin-barrelled, muzzle-loading rifle, which had a triangular stock and was usually trimmed with various ornaments and inlays made of cast brass. It was a gun of Venetian origin and manufacture, used in the East especially from the early 18th century to the mid-19th century. It was proven particularly valuable in the hands of skilled marksmen. Its stock could be effectively used as a club in a last resort.

The *kariophili* had a range (then called *tiro* in Greek, from the French word “tir” meaning “gunshot”) of about 500 m, but was actually effective at a distance of 100-150 m. Its range depended on various factors, such as the length of the barrel. A long barrel provided greater accuracy of fire to the firearm and greater acceleration and striking power to the projectile (i.e., the bullet).

In addition to the well-armed *armatoloi* and *klephts*², other Greek fighters already had a number of flintlock rifles in their possession as family property and heirlooms. They obtained more through Ali Pasha's pashalik (Ottoman province governed by a pasha), who had ensured that the soldiers under his leadership had a large stockpile of ranged weapons as well as close-combat weapons in order to fight against his neighbouring rivals and, above all, for his impending and inevitable clash with the sultan's army. The Albanian, Greek, Bosnian and other fighters of Ali Pasha's army procured predominantly the ranged weapons from the extensive smuggling of arms and gunpowder organised by the French and the British, who at times controlled the neighbouring Ionian Islands. The Europeans also sold weapons and ammunition to the other Balkan pashas, who were either hostile towards Ali Pasha or ultimately aspired to gain greater autonomy from the Ottoman Empire. As a result, when the Greek Revolution was declared, many Greeks possessed rather modern types of rifles and pistols.

The firing of these firearms was achieved through the use of flint, which was a Spanish invention. The Greeks called the flint *tufekopetra* or *atsalopetra*, literally meaning “rifle stone” and “steel stone”, respectively. When the hammer (cock) was released, it caused the flint to strike the frizzen, thus producing sparks that ignited the gunpowder. From 1820, the rifles were equipped with a caplock firing mechanism (i.e., a mechanism using a cap, a small metallic cartridge case containing the primer). At that time, the cap consisted of mercury primer that was contained in a case made of copper foil, and was placed in a steel pan under the frizzen. The cap was a more reliable way of firing the rifle compared to the flint.

The rifles of that time were muzzle-loading. The fighter placed the fine-grained gunpowder in the barrel; at first, the gunpowder was poured directly into the barrel, but later on it was placed in a hard paper cap, called *kartutsi* in Greek, deriving from the Anglo-French word “cartouche” meaning cartridge, or *fyseki* (also meaning “cartridge”), in order to avoid the loss of firepower. The fighter placed the cartridge in the barrel and subsequently did the same with the bullet, that is the spherical projectile. He then pushed the projectile inside the barrel with a metal stick, called *tufekoverga* (literally meaning “rifle stick”) or *ovelos* (meaning “ramrod”). The bullets were made of lead that was poured into a special single-cavity mould, called *monokaloupo*. While marching or resting, the fighter would hang the rifle from his shoulder, with the aid of the baldric, a leather shoulder strap. Lastly, the flintlock rifles of many military leaders were gold- and silver-plated.

Bullets, gunpowder case and other ammunition manufacturing equipment

² Greeks who discharged certain military and police duties under Ottoman authority; those of them who fell from the favour of the Ottomans became armed brigands and insurgents who, taking to the mountains, turned into unofficial, self-appointed militiamen fighting against the Ottoman rule.

The pistol was a short-barrelled, smoothbore firearm, single- or double-barrelled, which operated with a flintlock mechanism. Pistols were commonly silver-gilt weapons, 58 cm long, and were always trimmed with clams, cannons and plants.

The trombone pistol was a short, wide-muzzled naval pistol, suitable for hand-to-hand combat in the confined spaces of ships. Trombone pistols were wide-barrelled firearms with a flintlock mechanism that fired many projectiles, called *misdralia* or *midralia* (from the French word “mitraille” meaning “grapeshot”), over a wide area. Therefore, they were suitable for fighting in confined

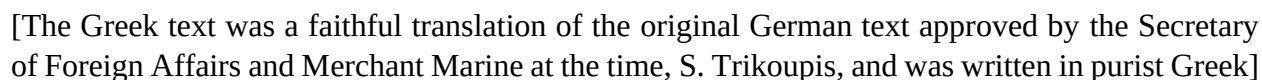
spaces such as those of ships, and were thus preferred by the navy.

The gunpowder

Its components were: 75% nitre (potassium nitrate), 15% charcoal (carbon) and 10% sulphur. During the ignition of the gunpowder, charcoal provides the fuel, sulphur provides the immediate ignition and rapid burning of the coal, and nitro provides the oxygen for the burning of the coal and the formation of nitrogen oxides, the large volume of which causes the release and violent propulsion of the projectile down the barrel of the firearm. The invention of the gunpowder is variously dated between 1240 and 1320, and is attributed to the Chinese, the Arabs or the Europeans. Charcoal was produced by burning bushes suitable for making it flammable; sulphur

was extracted from the walls of volcanoes of the Aegean islands or imported from Sicily and southern Italy; potassium nitrate was produced from animal waste and decomposing plant matter found on the walls of stables, caves, pigeonholes and wells, while quantities of it were imported from France and later on from Chile.

Printed in Greek and German

OTTO
BY THE GRACE OF GOD
KING OF GREECE
To the Hellenes

HELLENES!

Invited by the trust of the illustrious and magnanimous mediators, with whose powerful support you have gloriously emerged from the war of destruction that was far more than enough to expect, and, furthermore, invited by your own free election, I ascend the throne of Greece to fulfil the obligations I have assumed when I accepted the Royal Crown entrusted to me, both towards you and towards the mediating Great Powers.

Through a long and deadly war, in which you willingly sacrificed your most important and valuable goods, you have reclaimed your political existence and independence, which constitute the fundamental basis of every nation's happiness and prosperity. Through your heroic courage, you have proven yourselves worthy descendants of your great ancestors whose glory shines in undiminished splendour from the depths of the ancient times to this day. Yet, you are still deprived of the fruits of your most glorious struggle. Your fields are desolate, your industry is defunct, and your once-thriving commerce is languishing. The arts and sciences have awaited in vain the moment when they would be allowed to return to their old fatherland under the auspices of peace. Anarchy has taken over the place of despotism and is callously wielding its bloody scourge over your necks; and any good you have won for yourselves through the love for your fatherland in the noblest enthusiasm, it is now being devoured through inner discord in the most detestable selfishness.

To put an end to this state of affairs, in which your most primary forces are wearing each other down in a corrupting civil strife; to henceforth focus all endeavours on one and only purpose, that is the prosperity, the happiness and the glory of your fatherland –from now on my fatherland, as well; to gradually eradicate, through the blessings of peace and the redeeming power of public order, the many vestiges of old and new misfortunes which are brought upon your beautiful country that is so richly endowed by nature; to take into consideration your sacrifices and services to the fatherland; to defend your property and you as individuals under the aegis of law and justice against arbitrariness and anarchy; to grant you, through the creation of mature, firmly established institutions, congruous with the status of the country and the righteous desires of the nation, the benefits of true liberty, which will only exist under the rule of law, and thereby to bring to pass the rebirth of Greece; this, Hellenes, is the equally praiseworthy and burdensome task I have assigned myself, for which I shall willingly sacrifice the joyful and blissful life I have led in my beloved ancestral fatherland, nurturing the same feeling as my Father, the King, did, who was the first among all monarchs to offer you a helping hand in your heroic struggle for liberation.

I address my voice to you, Hellenes, with complete confidence, and call upon you to henceforth consecrate, in brotherly love and along with me, all your forces uniquely to the common good, and

to never acquiesce in your accomplishments, which you have achieved with your courage, your perseverance in danger, your love for your fatherland, and your trust in God's Providence, perishing again under the agony and throes of internal discord and anarchy; nor to accept your name, the immortality of which is assured through countless heroic deeds, being smeared by the irrationality of grovelling passions. However rough the struggles that this higher purpose requires of us may be, its success shall alone be the most lavish reward.

As I ascend the throne of Greece, I give to all of you the assurance that I will dutifully protect your religion, faithfully uphold the laws, indiscriminately administer justice to each and every one of you, and safeguard with the help of God your independence, your liberties, and your rights in all their entirety, against any threat.

My first concern shall be the establishment and consolidation of public peace and order, so that everyone may equally enjoy legal safety without facing any hindrance or danger. Consigning the political irrationalities of the past to oblivion, I confidently expect that each one of you, Hellenes, will henceforth pledge due subservience to the laws as well as to the authorities charged with their enforcement, and peacefully live and let live; thereby, I confidently hope to see myself relieved of the painful necessity to pursue the disturbers of public peace and the rebels with the full severity of the law.

May God's Providence bless our common struggles, and may this beautiful country –this country the soil of which is covered with the ashes of the greatest men and the greatest citizens, whose ancient history marks one of the most beautiful eras in the history of the world; this country, the people of which have shown in the recent past that the heroism and the noble-mindedness of their immortal ancestors have never dimmed in their hearts– may this country flourish again in an even greater splendour.

Issued in Nafplio, the 25th of January (6th February) 1833.

ON BEHALF OF THE KING

The Regency

The Chairman Count Armansperg,

Von Maurer, Von Heideck.

³ Bavarian prince, son of King Ludwig I of Bavaria, who was chosen as the first king of the independent Greek state by the Great Powers. He ascended the throne of Greece at the age of 17 and, therefore, he initially exercised his power with the assistance of a regency council formed by Bavarian court officials. Otto ruled Greece as an absolute monarch until he was forced to grant a constitution and become a constitutional monarch in 1843.

⁴ Coastal city in the eastern Peloponnese. It was the seat of the provisional government of Greece during the Greek Revolution, and the capital of the new Greek state from 1829 to 1834.

C) The Bankruptcy of 1893 and The Greco-Turkish War of 1897

The Bankruptcy of 1893: In the last decade of the 19th century (1890-1900), history is written against the background of the protracted world crisis of 1873. The national debt of Greece had increased sevenfold by 1893, while a stock market crisis had broken out in London, originating from the depression in South America. The wreck of the Greek economy was the tug-of-war in the partisan competition between the two representatives of the two-party system, Charilaos Trikoupis and Theodoros Diligiannis⁵, who rotated in power between 1885 and 1895, imputing to each other the situation of the economy, the petty politicking and the handling of the national issues.

Trikoupis signed a number of foreign loans, believing that by properly investing them in domestic projects and infrastructure development, the national product would increase. At the same time, he curtailed government expenditure by firing redundant civil servants and reduced the number of parliamentarians.

Diligiannis took advantage of the discontent of those dismissed and those not appointed and won the next election. The loans signed, instead of being invested in development projects, were squandered and given as salaries to thousands of opportunistic position seekers. The state failed to make the loan repayments and became insolvent to the creditors, who saw their shares constantly depreciating and refused to grant new loans so that the previous ones could be repaid. In the interim, Diligiannis blamed Trikoupis for having signed the loans.

In 1892, Trikoupis received a large-scale economic chaos from Diligiannis; in 1893, the great raisin crisis was raging, in addition to other financial problems. The raisin production reached 165,000 tons, most of which remained unsold, resulting in painful consequences for the producers, many of whom became destitute.

By 10th December 1892, it was inevitable that Trikoupis' policy would shoulder the weight of the phrase "Regretfully, we are bankrupt", which, however, he never uttered verbatim, as is proven by the minutes of the Parliament.

⁵ Trikoupis represented the modernising trend in the Greek political scene and aspired to create a progressive nation with modern infrastructure and a strong army and navy. Diligiannis, Trikoupis' political rival, was the leader of the conservative political party at the time and aimed to overturn the reforms of his archrival; his aggressive expansionist policy against the Ottoman Empire resulted in disastrous economic consequences for Greece.

The Greco-Turkish War of 1897, also called the *Thirty Days' War* or the *Black '97*, was the result of the outcome of the Cretan Question at the time. In early 1896, the Christian Greeks, who made up 80% of the inhabitants of Crete, revolted and demanded autonomy for their island. England, France, Russia, Austria and Italy each sent a ship to Crete to protect their nationals. Greece wanted to do the same but was prevented by the ambassadors of the Great Powers in Athens. On 24th January 1897, the Muslims massacred Christians in Chania (town at the northwest coast of Crete). Consequently, Diligiannis found himself in a difficult position and, under pressure from popular opposition, he was forced to send military forces to Crete, knowing that this would be a cause of war between Greece and the Sublime Porte.

With the presence of Greek forces in Crete, the Sultan had no other choice but to declare war against Greece on 5th April 1897. The Greek-Turkish border in Thessaly was located on the southeastern passages of Mount Olympus and the southern passages of Chasia (mountain ranges in Thessaly, northern Greece south of Macedonia).

After fierce fighting, the Greek army began to retreat in disarray, passing through Larissa, Farsala (regions in Thessaly), and Domokos (a small town in Central Greece near south Thessaly), and regrouped to intercept the advance of the enemy army at Thermopylae (a narrow pass at the east coast of Central Greece). However, they did not engage in battle with the Ottoman troops, since the Sultan ordered a ceasefire on 20th May at the instigation of the Russian Tsar; through the mediation of the European powers, peace was signed on 20th September.

Nevertheless, under the burden of numerous economic problems in view of the imminent bankruptcy declared by Trikoupis, Greece was obliged to pay an excessive compensation to Turkey (4,000,000 Ottoman liras) as war reparations. The state was forced to take out another loan and it was brought under the International Financial Control in order to repay its unsustainable debt. As a result, the state began to sign over sources of public revenue to the creditors, thus creating the famous monopolies on cigarette paper, salt, oil, tobacco, matches and playing cards, which would be maintained until the country's entry into the European Economic Community (EEC) in 1981.

On the positive side with regard to the national claims, the Ottomans withdrew from Crete. The island gained its autonomy in 1898, and this was the initial step towards its union with Greece (1913).

D) The Evzones

The **Evzones** (“Εύζωνες” in Greek, deriving from the words “εὖ” + “ζώνη”, literally meaning “well-girt”, i.e., the well-armed) are select soldiers, more commonly known as *Tsoliades*.

Through the historical action of the Evzone battalions, the Evzones emerged as symbols of bravery in the eyes of the Greek people. Nowadays, the Evzones are the soldiers serving the Presidential Guard.

The history of the Evzone battalions (later called regiments) begins in 1867 with the establishment of four battalions, which were commissioned to guard the frontier. These battalions consisted of volunteers, non-commissioned officers or infantry soldiers, usually coming from mountainous regions.

The glorious action of the Evzone battalions during armed conflicts was proven to be crucial, with the result that the Evzones became heroes in the consciousness of the Greek people.

From 1914, the Palace Guard was established as a special Evzone unit.

The Regiment 5/42 holds a unique place in the history of the Evzone battalions, mainly because of its action during the Asia Minor Campaign, also known as the Greco-Turkish War of 1919-1922. In addition to its effectiveness during the first military operations of the war, this regiment gained prominence for its action after the collapse of the Greek front in Asia Minor, and under the leadership of its commander *Nikolaos Plastiras*, a Greek general and politician at the time, it reached Cesme (a coastal town in Turkey's westernmost end) in a completely orderly manner, from where it crossed over to the island of Chios (in the northern Aegean Sea).

Today, Evzones perform ceremonial duties.

The basis for the creation of the Evzones' uniform was the *fustanella*, the traditional pleated skirt-like garment, of Nafpaktos (town in Western Greece opposite the north coast of the Peloponnese), which is considered to be the newest type of *fustanella*; in earlier years, this garment was to be found throughout Central Greece, the Peloponnese and Thessaly. The *fustanella*'s pleats are reportedly equal in number to the duration (in years) of the Ottoman occupation, i.e., 400.

The other parts of the Evzone uniform are the following:

- The *phario* (or *phareo*) is the Evzone's headgear. The *phario* is red in colour and is made of felt. It bears the coat of arms of Greece on the forehead. A distinctive feature of the *phario* is its long black tassel, made of silk, which symbolises the tear of Christ at the crucifixion.
- The shirt is white in colour and has very wide sleeve endings. The white colour, which dominates the entire Evzone uniform, is considered to symbolise the purity of national struggles.
- The *fermeli* is the Evzone's yileki (sleeveless waistcoat). It was embroidered with folkloric patterns in white and gilt thread.
- The stockings are white in colour and made of wool. Every Evzone wears two stockings on each leg, which are held up at the waist with the help of a leather garter belt worn under the *fustanella*, called *anaspastos*.
- The sock garters are black in colour and made of silk.
- *Tsarouchia* are the Evzone's footwear (pom-pommed curved clog shoes). They are red in colour and made of leather. About 60 nails stud the sole of each *tsarouchi*, while the average weight of the *tsarouchi* is three kilograms. A typical feature of the *tsarouchia* are the black pom-poms covering their pointed curved tips. It is believed that the pom-poms were originally used as a secret holder for small sharp objects, which the Evzones could suddenly take out in a hand-to-hand combat to catch their opponents off guard and injure them. From another point of view, the pom-poms were used to protect the Evzone's toes from the snow and the frostbite.
- The leather bandoliers.

The Evzone uniform described above is the official version. The Evzones who guard the Tomb of the Unknown Soldier (a war memorial located in Athens in front of the Old Royal Palace that nowadays houses the Hellenic Parliament) wear the aforementioned uniform only on Sundays or

on national days. For the rest of the year, they wear the everyday Evzone uniform, in which the white shirt, the *fermeli* and the *fustanella* are replaced by the *doulamas*, the typical uniform of the fighters of the Macedonian Struggle⁶. The *doulamas* worn during winter is dark blue, while the one worn during summer is light brown. At the ceremonial events of the Presidential Guard, some of the Evzones wear the traditional costumes of Crete and Pontus in recognition of these regions' contribution to the national struggles.

A variation of the Evzone uniform (which was also worn by Otto) is found to be worn by the officers of the Presidential Guard, who do not bear stockings, sock garters and *tsarouchia*, but rather *periskelides* (a type of trousers with separate coverings for each leg), a longer *fustanella* and *stavalia* (boots).

⁶ A rebel war mainly between the Greeks and the Bulgarians of the Ottoman Macedonia, and at the same time against the Ottoman rule.

3. Σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας

Η επισκόπηση των μεταφραστικών οδηγιών, η ανάλυση του κειμένου-πηγή (ΚΠ) και η εξοικείωση με τις προδιαγραφές των μουσειακών κειμένων¹ μάς οδηγούν, τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια της μεταφραστικής διαδικασίας, στη λήψη αποφάσεων σημασιολογικής, υφολογικής και πραγματολογικής φύσης, οι οποίες καθορίζουν τα χαρακτηριστικά του κειμένου-στόχου (ΚΣ) κατά το στάδιο της μετατροπής του πρωτοτύπου².

3.1. Σχολιασμός της μεταφραστικής εντολής

Το πακέτο των μεταφραστικών οδηγιών προκύπτει από την ίδια τη μεταφραστική περίσταση και την ιδιαιτερότητα των κειμένων που συνοδεύουν τα μουσειακά εκθέματα, και περιλαμβάνει την επιδιωκόμενη κειμενική λειτουργία, την πραγματολογία του δέκτη του μεταφράσματος, την πραγματολογία του χρόνου και του τόπου πρόσληψής του, το μέσο και, τέλος, το κίνητρο για τη δημιουργία του κειμένου. Αναλυτικότερα:

- Η επικοινωνιακή λειτουργία του ΚΣ είναι αναφορική, και ειδικότερα πληροφοριακή, αφού στόχος του είναι να γνωρίσει ο δέκτης τα προς ανάλυση αντικείμενα.
- Δέκτες του ΚΣ είναι κάθε ξενόγλωσσος, και πιο συγκεκριμένα αγγλόφωνος, επισκέπτης του Μουσείου, καθώς και το προσωπικό του Μουσείου το οποίο πρόκειται να αξιοποιηθεί σε καθήκοντα ξεναγού.
- Ο χρόνος και ο τόπος πρόσληψης του ΚΣ ουσιαστικά ταυτίζονται με τον χρόνο και τον τόπο πρόσληψης του ΚΠ (Πολεμικό Μουσείο/Παράρτημα Τρίπολης από το 2022 και έπειτα). Αυτό σημαίνει ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν μας απασχολούν ζητήματα

¹ Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική έρευνα για τα χαρακτηριστικά των μουσειακών κειμένων (βλ. Οικονομοπούλου 2017· Ravelli 2006) και τις πρακτικές που ενδείκνυνται κατά την μετάφρασή τους (βλ. Νανάση 2015· Jiang 2009).

² Στην πραγματικότητα πρόκειται για τέσσερα πρωτότυπα και τέσσερα μεταφράσματα, ωστόσο στον σχολιασμό θα γίνεται συνήθως αναφορά σε ένα πρωτότυπο (κείμενο-πηγή) και ένα μετάφρασμα (κείμενο-στόχο) χάριν ευκολίας.

όπως η χρονική και τοπική απόσταση πρωτοτύπου-μεταφράσματος και δεν προκύπτουν προβλήματα χρονικής και τοπικής δείξης.

- Το ΚΣ θα διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή και θα εμφανίζεται στην οθόνη του κινητού ή tablet του κάθε επισκέπτη μετά από σκανάρισμα του QR code που αντιστοιχεί στο εκάστοτε έκθεμα. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν αυστηρά περιθώρια τυπογραφικής διάταξης, και επομένως η μικρή διόγκωση του μεταφράσματος που θα προκύψει από την έλλειψη γνώσης του πολιτισμού-πηγή από τους παραλήπτες (Nord 2014: 144) δεν θα δημιουργήσει προβλήματα χώρου.
- Το κίνητρο για τη δημιουργία του ΚΣ (όπως και του ΚΠ) είναι η παροχή χρηστικών πληροφοριών στο πλαίσιο της σωστής έκθεσης και προβολής των εκθεμάτων του Μουσείου, τα οποία συνδέονται με την (πολεμική) ιστορία των Ελλήνων.

Με βάση τα παραπάνω, ο Σκοπός της επικοινωνίας ορίζεται σε τρία επίπεδα: πρώτον, τα μεταφράσματα έχουν σκοπό να πληροφορήσουν τον αγγλόφωνο επισκέπτη του μουσείου για κάποιο ιστορικό θέμα ή κάποιο έκθεμα, ενώ παράλληλα θα πρέπει να μπορούν να σταθούν και ως εγχειρίδιο για το προσωπικό του μουσείου που λαμβάνει θέση ξεναγού· δεύτερον, τα μεταφράσματα προορίζονται να διαβαστούν από ένα ευρύτερο κοινό και όχι από περιορισμένες ομάδες ειδικών ή από συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες· τρίτον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα μεταφράσματα αποτελούν συνοδευτικά κείμενα των εκθεμάτων και στόχος τους είναι να διευκολύνουν την πρόσληψη των οπτικών πληροφοριών που δέχεται ο επισκέπτης. Για την εκπλήρωση του Σκοπού αυτού, είναι απαραίτητο να δοθεί η δέουσα προσοχή στη διατήρηση πρακτικών για την αποφυγή της κούρασης του επισκέπτη και την πρόκληση του ενδιαφέροντός του, όπως ο περιορισμός της σημασιολογικής και συντακτικής πολυπλοκότητας και η χρήση όσο το δυνατόν συντομότερων επεξηγήσεων.

3.2. Ανάλυση του κειμένου-πηγή

Στο πλαίσιο της ανάλυσης του ΚΠ, κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι τα μουσειακά κείμενα αποτελούν ένα είδος ταυτόχρονης μετάφρασης. Σύμφωνα με τη Nord, πρόκειται για τη «μόνη περίπτωση μετάφρασης στην οποία ο χώρος, ο χρόνος, το κίνητρο και ο σκοπός της επικοινωνίας του πρωτοτύπου και του μεταφράσματος δεν διαφέρουν» (ό.π.: 138-139). Στην παρούσα περίπτωση ταυτίζεται και το μέσο του ΚΠ με αυτό του ΚΣ. Επομένως, τα χαρακτηριστικά του ΚΠ είναι ίδια με αυτά που αναλύονται στα bullets της ενότητας 3.1.

Στοιχεία του ΚΠ που δεν αναφέρονται παραπάνω και πρέπει να επισημανθούν είναι α) ο πομπός/συντάκτης του: ο διευθυντής του Μουσείου, κ. Φωτόπουλος, πρόθεση του οποίου με τη συγγραφή της παρούσας έκδοσης του Οδηγού ήταν η συγκέντρωση γενικών πληροφοριών για την τεκμηρίωση των εκθεμάτων του Μουσείου, και β) οι θεματικές του: πρόκειται για τέσσερα κείμενα ιστορικού ενδιαφέροντος, το περιεχόμενο των οποίων έγκειται κατά σειρά στα εξής (οι τίτλοι είναι δηλωτικοί του περιεχομένου): Α) Τα Όπλα των Αγωνιστών του 1821, Β) Διάγγελμα

του Όθωνα κατά την άφιξή του στο Ναύπλιο στις 6 Φεβρουαρίου του 1833, Γ) Η Πτώχευση του 1893 και ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897, και Δ) Οι Εύζωνες.

Επίσης, είναι σημαντικό να κάνουμε μια σημείωση για την επικοινωνιακή λειτουργία των κειμένων. Όπως προαναφέρθηκε, η λειτουργία είναι αναφορική-πληροφοριακή, ωστόσο υπάρχει και μια υπόρρητη κλητική λειτουργία, καθώς τα κείμενα ενδέχεται να θυμίζουν στους Έλληνες δέκτες τον κόσμο τους, να επικαλούνται τις πρότερες γνώσεις τους και τον συναισθηματικό τους δεσμό με την ιστορία του πολιτισμού-πηγή. Στο μετάφρασμα, η κλητική αυτή λειτουργία μετατρέπεται σε πληροφοριακή για τους αναγνώστες-στόχους με στόχο την παροχή πληροφοριών για τα εκθέματα του Μουσείου, για ιστορικά γεγονότα, για πραγματικότητες συνδεδεμένες με τον πολιτισμό-πηγή. Παρ' όλα αυτά, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι «η χρήση της [γλώσσας που χρησιμοποιείται στα μουσεία] αντικατοπτρίζει ιδεολογίες, εκπέμπει μηνύματα, ηθελημένα ή αθέλητα, προάγει απόψεις [...]» (Γκαζή & Νικηφορίδου 2005: 5), επομένως ο τρόπος παρουσίασης των πληροφοριών που διατηρείται στο μετάφρασμα (χρήση αξιολογικών επιθέτων και χαρακτηρισμών, έμφαση στα κατορθώματα και τους ηρωικούς αγώνες των Ελλήνων, χρήση λόγου θετικά ή αρνητικά χρωματισμένου) είναι πιθανό να έχει έμμεσα κάποιον αντίκτυπο στον ξένο επισκέπτη (π.χ. πρόκληση συναισθημάτων, όπως ενθουσιασμού, θαυμασμού, δέους, ή ενδιαφέροντος για τη γνωριμία με τη σύγχρονη ιστορία των Ελλήνων), αλλά όχι τον ίδιο με αυτόν που έχουν τα πρωτότυπα στο ελληνικό κοινό, από τη στιγμή που δεν είναι αυτό το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Σε επίπεδο λεξιλογίου, σύνταξης και ύφους, το ΚΠ χαρακτηρίζεται από τη χρήση προσεγμένου αλλά απλού λεξιλογίου, κατανοητών συντακτικών δομών, και λιτών υφολογικών επιλογών, ώστε να καθίσταται δυνατή η εύκολη πρόσληψη και κατανόησή του από ένα ευρύ φάσμα δεκτών.

3.3. Αιτιολόγηση των λύσεων των μεταφραστικών προβλημάτων

Με βάση όλα τα παραπάνω, προχωράμε στον εντοπισμό, την κατηγοριοποίηση και την επίλυση των μεταφραστικών προβλημάτων, σύμφωνα με τη θεωρία της Nord (2014: 148-154).

Πρώτον, τα πραγματολογικά προβλήματα σχετίζονται με τις διαφορές ανάμεσα στις περιστάσεις του ΚΠ και του ΚΣ, όπως αυτές εντοπίζονται στους εξωκειμενικούς παράγοντες του πρωτοτύπου και του μεταφράσματος, και εδώ απορρέουν από το γεγονός ότι τα μουσειακά κείμενα παρέχουν πλήθος πληροφοριών που μπορεί να είναι γνωστές στους ημεδαπούς επισκέπτες, αλλά άγνωστες στους αλλοδαπούς επισκέπτες, καθώς πρόκειται για «κείμενα τα οποία συνδυάζουν πολιτικές, ιστορικές και πολιτιστικές αναφορές που σχετίζονται με μία χώρα [...] και μπορεί να είναι σημασιολογικά, ιστορικά, πολιτισμικά αδιαφανείς για έναν ξένο επισκέπτη» (Νανάση 2015). Αυτό ακριβώς το διαφορετικό υπόβαθρο των δεκτών του μεταφράσματος απαιτεί προσαρμογή της σχέσης μεταξύ των ρητών και υπόρρητων πληροφοριών που αναφέρονται στο πρωτότυπο, πάντα με τη δέουσα προσοχή ώστε να μην υπερεκτιμηθούν ούτε να υποτιμηθούν οι γνώσεις του κοινού-στόχου και παράλληλα να επιτευχθεί η απαιτούμενη σαφήνεια και ακρίβεια σε συνάρτηση

με τις ανάγκες και τα πραγματολογικά του δεδομένα. Γίνεται αντιληπτό, λοιπόν, ότι το μετάφρασμα δεν μπορεί να προσφέρει την ίδια ποσότητα και το ίδιο είδος πληροφοριών με το ΚΠ (Nord 2014: 86).

Στην περίπτωση αναφορών σε ιστορικές φυσιογνωμίες, και γενικά στην περίπτωση των ανθρωπωνύμιων, εφαρμόστηκαν οι τεχνικές της αποσαφήνισης και της προσθήκης με την παράθεση περαιτέρω πληροφοριών εν είδει υποσημείωσης ή ενδοκειμενικά (με ή χωρίς παρενθέσεις), για να καλυφθούν κενά που ενδέχεται να έχει ο ξένος επισκέπτης και να επιτυγχάνεται η απρόσκοπτη πρόσληψη του κειμένου. Για παράδειγμα, για τους Όθωνα, Τρικούπη και Δηλιγιάννη παρατίθενται σε υποσημείωση κάποια βασικά βιογραφικά στοιχεία για την παρουσία τους στον πολιτικό βίο της Ελλάδας, ενώ για τους Γεώργιο Καραϊσκάκη, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, Νικήτα Σταματελόπουλο και Νικόλαο Πλαστήρα τίθενται επεξηγήσεις εντός κειμένου, προκειμένου να διευκρινιστεί ο ρόλος που διαδραμάτισαν κατά την ιστορική περίοδο στην οποία αναφέρεται το εκάστοτε κείμενο.³

Επίσης, είναι απαραίτητο να καταστούν όσο το δυνατόν πιο σαφείς στο κοινό-στόχο οι τοπικές αναφορές, όπως:

- Χανιά → Chania (town at the northwest coast of Crete)
- στις ΝΑ προσβάσεις του Ολύμπου και στις νότιες προσβάσεις των Χασίων → on the southeastern passages of Mount Olympus and the southern passages of Chasia (mountain ranges in Thessaly, northern Greece south of Macedonia)
- Θερμοπύλες → Thermopylae (a narrow pass at the east coast of Central Greece)
- Ναύπακτος → Nafpaktos (town in Western Greece opposite the north coast of the Peloponnese)

καθώς και οι αναφορές σε ιστορικά γεγονότα, θεσμούς, μνημεία, κτίρια, πρακτικές, έννοιες κ.λπ. που είναι συνδεδεμένα με τον πολιτισμό-πηγή:

- Μακεδονικό Κομιτάτο → Macedonian Committee, a Greek irredentist organisation aiming to liberate Macedonia from the Ottoman rule
- Σαρόγλειο Μέγαρο → *Saroglio Megaro* [...] is a hall
- σαββάτι/Σαβάτ (savat silversmithing technique) → (σε υποσημείωση) A technique whereby the savat, a melted alloy made up of silver, copper, lead and sulphur, is processed on silver, after designs have been crafted with steel edged tools on it.
- κλεφταρματολοί (armatoloi and klephts) → (σε υποσημείωση) Greeks who discharged certain military and police duties under Ottoman authority; those of them who fell from the favour of the Ottomans became armed brigands and insurgents who, taking to the

³ Η ενδοκειμενική αναφορά προκρίθηκε όταν το επεξηγηματικό κείμενο ήταν σύντομο, ενώ η υποσημείωση όταν η επεξήγηση ήταν μεγαλύτερη σε έκταση, ή στην περίπτωση όρων ανοίκειων στον ξένο επισκέπτη που επαναλαμβάνονται μέσα στο κείμενο, ώστε να αποφευχθούν ασυνέχειες που μπορεί να προκαλέσουν απορίες, καθώς πολλές φορές οι επισκέπτες προβαίνουν σε επιλεκτική ανάγνωση του κειμένου και μπορεί να παραλείψουν το σημείο στο οποίο αναφέρεται πρώτη φορά ο όρος με την επεξήγησή του.

mountains, turned into unofficial, self-appointed militiamen fighting against the Ottoman rule.

- Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη → the Tomb of the Unknown Soldier (a war memorial located in Athens in front of the Old Royal Palace that nowadays houses the Hellenic Parliament)

Δεύτερον, τα πολιτισμικά προβλήματα ανακύπτουν γενικά από τις διαφορές μεταξύ των συμβάσεων των πολιτισμών, τους οποίους έχουν ως σημείο αναφοράς το ΚΠ και το ΚΣ.

Προτού στρέψουμε την προσοχή μας στην επίλυση των ορολογικών προβλημάτων που αφορούν εδώ την πολιτισμικά εξειδικευμένη ιστορική ορολογία, πρέπει πρώτα να αναλογιστούμε ότι οι ορολογικές διαφορές και η έλλειψη ισοδυναμίας που θα μας αναγκάσουν να καταφύγουμε στη χρήση μικροστρατηγικών αποσαφήνισης, προσθήκης, υποκατάστασης, παράφρασης κ.λπ. ή σε ερμηνευτικές αποδόσεις οφείλονται καταρχήν στις διαφορές που υπάρχουν εξ ορισμού ανάμεσα στον πολιτισμό-πηγή και τον πολιτισμό-στόχο. Για παράδειγμα, στο κείμενο «Οι Εύζωνες», εντοπίζονται διαφορές που αφορούν την παραδοσιακή ενδυμασία και γενικότερα τα τοπικά ενδυματολογικά πρότυπα και συνήθειες του ελληνικού λαού. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τα εξής:

- φουστανέλα → *fustanella*, the traditional pleated skirt-like garment, [...]
- Η *φέρμελη*. Είναι το γιλέκο του εύζωνα. → The *fermeli* is the Evzone's yileki (sleeveless waistcoat).
- Τα τσαρούχια είναι τα υποδήματα του εύζωνα → *Tsarouchia* are the Evzone's footwear (pom-pommed curved clog shoes)

Σε γενικές γραμμές, υιοθετήθηκε η μεταγραφή των ελληνικών όρων στα αγγλικά, διότι στόχος ήταν να διατηρηθεί η ξενικότητα του πρωτοτύπου και να έρθει ο επισκέπτης σε επαφή με την ιδιαιτερότητα της ελληνικής γλώσσας. Γι' αυτόν τον λόγο δεν παραλείπονται στο μετάφρασμα λέξεις όπως *ατσαλόπετρα*, *τουφεκόβεργα*, *τίρο* κ.λπ., αλλά επιλέγεται η μεταγραφή τους σε συνδυασμό με την ερμηνεία τους ή την κυριολεκτική τους μετάφραση. Βέβαια, γίνεται αντιληπτό ότι η μεταγραφή εφαρμόστηκε ουσιαστικά στις ελληνικές λέξεις που είναι ιδιωματικές και χαρακτηρίζονται από έντονη τοπικότητα ή φέρουν ιδιαίτερα βαρύ πολιτισμικό φορτίο, γι' αυτό και απλές λέξεις όπως *κάλτσες*, *πουκάμισο*, *καλτσοδέτες* δεν μεταγράφηκαν αλλά επιλέχθηκε η ισοδύναμη απόδοσή τους στα αγγλικά (αντίστοιχα: *stockings*, *shirt*, *sock garters*).

Επίσης, είναι εμφανές ότι το πρωτότυπο δίνει έμφαση στη φιλολογική αξία των λέξεων, επομένως οφείλουμε να αναδείξουμε και στο μετάφρασμα το σημασιολογικό τους περιεχόμενο:

- «ντουφεκόπετρα» ή «ατσαλόπετρα» → *tufekopetra* or *atsalopetra*, literally meaning “rifle stone” and “steel stone”, respectively.
- «ντουφεκόβεργα» ή «οβελό» → *tufekoverga* (literally meaning “rifle stick”) or *ovelos* (meaning “ramrod”)
- Νικηταράς ο Τουρκοφάγος → *Nikitaras the Turkophagus* (literally meaning the “Turk-eater”)

- Εύζωνες → Evzones (“Εύζωνες” in Greek, deriving from the words “εὔ” + “ζώνη”, literally meaning “well-girt”, i.e., the well-armed)

και την ετυμολογική τους προέλευση ειδικά στην περίπτωση των γλωσσικών δανείων:

- «μισδράλια» ή «μυδράλια» → *misdralia* or *midralia* (from the French word “mitraille” meaning “grapeshot”)
- βεληνεκές («τίρο») → range (then called *tiro* in Greek, from the French word “tir” meaning “gunshot”)

Σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχε η δυνατότητα χρήσης ισοδύναμων όρων⁴, οι οποίοι όμως συνοδεύτηκαν από τη μεταγραφή των ελληνικών όρων, διότι ειδάλλως θα χανόταν η «εξωτικότητα» του πρωτοτύπου. Για παράδειγμα:

- οι παλάσκες → the bandoliers known as *palaskes*
- ο πέλεκυς → the ax known as *pelekys*
- ο κεφαλοθραύστης → the mace known as *kefalothrafstis*
- το καριοφίλι → the flintlock rifle known as *kariophili*

Τρίτον, τα διαγλωσσικά προβλήματα προκύπτουν από τις δομικές διαφορές σε επίπεδο λεξιλογίου, συντακτικού και γραμματικής. Τέτοια προβλήματα εδώ αφορούν κυρίως την ορθή απόδοση της ιστορικής και πολεμικής ορολογίας από το ΚΠ στο ΚΣ και επιλύθηκαν σύμφωνα με την ενδεδειγμένη μεθοδολογία μετάφρασης τεχνικών κειμένων (Κεραμίδας 2015). Δεδομένου ότι το κοινό-στόχος είναι ευρύ (οποιοσδήποτε αγγλόφωνος επισκέπτης του μουσείου), πρέπει να γίνει προσεκτική επιλογή λεξιλογίου που θα καταστήσει το μετάφρασμα προσιτό σε διαφορετικούς δυνητικούς χρήστες.

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα κατά την παραγωγή του ΚΣ είναι η επιλογή του σωστού όρου⁵ σε περίπτωση:

1) συνωνυμίας⁶, όπου η επιλογή γινόταν με βάση

α) τη συχνότητα χρήσης του όρου σε συγκρίσιμα κείμενα:

- πυροκροτική ύλη → **primer**, igniter

⁴ Μία χαρακτηριστική περίπτωση όπου υπήρχε η δυνατότητα χρήσης οιονεί ισοδυναμίας ήταν η μετάφραση του όρου *periskelides* ως *breeches*, αλλά δεν προκρίνεται, καθώς υπήρχε ο κίνδυνος να παραπέμψει ιστορικά σε μια άλλη εποχή και να προκαλέσει λανθασμένους συνειρμούς στον αναγνώστη. Τελικά αποδόθηκε ως: *periskelides* (a type of trousers with separate coverings for each leg).

⁵ Ο όρος που επιλέχθηκε επισημαίνεται με έντονη γραφή.

⁶ Οι συνώνυμοι όροι είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, καθώς έχουν ταυτόσημο σημασιολογικό περιεχόμενο, ωστόσο κάθε φορά επιλέχθηκε και διατηρήθηκε μία απόδοση σε όλο το μετάφρασμα για λόγους συνέπειας στη χρήση της ορολογίας. Κατά την απόδοση «πυρηνικών στοιχείων», όπως είναι η ιστορική ορολογία, χρησιμοποιήθηκαν κάποιες φορές και οι δύο αποδόσεις στην πρώτη αναφορά, για να διευκρινιστεί ότι έχουν το ίδιο αντικείμενο αναφοράς, και διατηρήθηκε μία απόδοση στη συνέχεια (Ελληνική Επανάσταση → Greek Revolution/Greek War of Independence, Μικρασιατική εκστρατεία → Asia Minor campaign/Greco-Turkish War of 1919-1922).

- εμπροσθογεμής → **muzzle-loading**, front-loading
- προστατευτικό χεριού → **crossguard**, quillon
- βεληνεκές → **range**, gunshot

β) την εξειδίκευση:

- αναξιόπιστος (εδώ: αυτός που έχει χάσει την πιστοληπτική του ικανότητα) → **insolvent**, untrustworthy, unreliable
- λαβή → **hilt**/handle
- καριοφίλι → **flintlock rifle**, flintlock

γ) το επιθυμητό επίπεδο ύφους⁷:

- δαπάνες → **expenditure**, spending
- σπαταλώ → **squander**, waste

2) πολλαπλών αποδόσεων, όπου η επιλογή έγινε με βάση το συγκεκριμένο

- καψύλλιο → **1. cap**, 2. capsule
- άκμονας → **1. frizzen**, 2. anvil
- θήκη (εξήγηση του όρου *καψύλλιο*) → **1. cartridge case**, 2. magazine

3) λεπτών σημασιολογικών διαφορών, όπου η επιλογή έγινε κατόπιν έρευνας του ορισμού των όρων

- υποκόπανος → **stock** (or gunstock), shoulder stock, buttstock (or butt)
- βλήμα → **projectile**, missile
- θήκη (όπλου) → **scabbard**, sheath
- λαβή → **hilt**, grip, pommel
- απαξιώνομαι (για μετοχή) → **depreciate**, devalue
- δανειστής → **creditor**, lender

4) ορολογικής αβεβαιότητας, όπου η επιλογή έγινε με βάση όλα τα παραπάνω κριτήρια:

- κρουστική ισχύ → **striking power**, impact power, stopping power

Ειδικότερα κατά τη μετάφραση του κειμένου «Τα Όπλα των Αγωνιστών του 1821», πολλές φορές ήταν απαραίτητη η έρευνα σε συγκρίσιμα κείμενα από έγκυρες πηγές ή ακόμα και σε βίντεο, καθώς και η μελέτη εικόνων, προκειμένου να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας του όπλου και η θέση και ο ρόλος του κάθε εξαρτήματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα διαχείρισης ειδικής ορολογίας αποτελεί το απόσπασμα “When the hammer (cock) was released, it caused the flint to...was placed in a steel pan under the frizzen”, το οποίο είναι μεστό σε τεχνικούς όρους και η

⁷ Το ύφος έπρεπε να είναι απλό, όχι όμως απλοϊκό, εξού και οι παραπάνω επιλογές.

μετάφραση του οποίου έγινε κατόπιν έρευνας σε αξιόπιστες ιστοσελίδες, όπως αυτή της ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας Britannica.

Ευρεία ήταν η χρήση συγκρίσιμων κειμένων και στην περίπτωση των κειμένων «Η Πτώχευση του 1893 και ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897» και «Οι Εύζωνες», προκειμένου να διασταυρωθεί η υπάρχουσα και η εν χρήση ιστορική και ενδυματολογική ορολογία.

Τέταρτον, τα κειμενοϊδιομορφικά προβλήματα απορρέουν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μουσειακών κειμένων, και εδώ σχετίζονται με την τυπογραφική τους παρουσίαση για την προσέλκυση της προσοχής του επισκέπτη. Καθώς πρόκειται κυρίως για κείμενα μεσαίας (υπότιτλοι και υποστηρικτικά κείμενα μέχρι τέσσερις έως πέντε παραγράφους για επιμέρους θεματικές ή αντικείμενα-εκθέματα) και μικρής (επικεφαλίδες και κείμενα για ένα θέμα που παρέχουν πληροφορίες τεχνικής φύσης) κλίμακας (Marquart 1995: 238 στο Οικονομοπούλου 2017: 28), είναι σημαντική η παρακίνηση της προσήλωσης του επισκέπτη μέσα από τη χρήση συγκεκριμένων στοιχείων τυπογραφίας, όπως η διατήρηση της έντονης γραφής στην παρουσίαση των τίτλων και υποτίτλων της κάθε ενότητας, καθώς και αναγραφή των μεταγραμμένων όρων σε πλάγια γραφή, ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να αναγνωρίζει άμεσα τα σημαντικά στοιχεία του κειμένου και να προσλαμβάνει πιο εύκολα τις πληροφορίες του μηνύματος.

Τέλος, ξεχωριστή συνολική αναφορά αξίζει να γίνει στη μετάφραση του διαγγέλματος του Όθωνα, λόγω της ιδιαιτερότητας του κειμένου. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα κείμενο πρωτότυπα γραμμένο στα γερμανικά και στη συνέχεια μεταφρασμένο σε ελληνική καθαρεύουσα. Στην προκειμένη περίπτωση, όπου στόχος είναι η μετάφραση του ελληνικού μεταφράσματος στα αγγλικά, αξιοποιήθηκε και η γνώση της γερμανικής γλώσσας από πλευράς μου, προκειμένου να περιοριστεί όσο το δυνατόν περισσότερο ο κίνδυνος της απώλειας νοήματος λόγω της διπλής μεταφοράς που υφίσταται το πρωτότυπο. Το γερμανικό πρωτότυπο λήφθηκε υπόψη σε σημεία όπου η ελληνική μετάφραση παρουσίαζε ασάφειες ή προκαλούσε σύγχυση από άποψη επιλογής λεξιλογίου⁸ και σύνταξης. Βέβαια, όπως φαίνεται, στο αγγλικό μετάφρασμα διατηρείται η παραγραφοποίηση του ελληνικού κειμένου, ενώ αξίζει να επισημανθεί ότι δεν επιχειρήθηκε η μετάφραση σε κάποια παλαιότερη μορφή της αγγλικής, καθώς στόχος δεν ήταν να δοθεί η αίσθηση της χρονικής απόστασης μέσα από τη χρήση κάποιας οιονεί ισοδύναμης γλωσσικής μορφής, αλλά η απόδοση του νοήματος του διαγγέλματος, κάτι που αιτιολογεί τη χρήση τεχνικών παράφρασης⁹ (μετάταξη, μετατροπία) και ερμηνευτικών αποδόσεων¹⁰. Επιπλέον, το παρόν διάγγελμα προσιδιάζει τα χαρακτηριστικά του πολιτικού λόγου και κρίνεται σκόπιμο να προσεγγιστεί στο πλαίσιο των προκλήσεων που θέτει η πολιτική μετάφραση, γι' αυτό και επιστρατεύονται τεχνικές του πολιτικού λόγου, όπως η επανάληψη και οι εμφατικές δομές, και χρησιμοποιείται ένα επίσημο επίπεδο λόγου και αυστηρό ύφος που αιτιολογεί και τις ανάλογες λεξιλογικές επιλογές (πομπώδης γλώσσα).

⁸ π.χ. μετάφραση της λεξιλογικής μονάδας *άκολασία* ως *anarchy* από τη γερμανική λέξη *Zügellosigkeit* (ασφαλής απόδοση του νοήματος και επίτευξη επανάληψης)

⁹ π.χ. *άνενοχλήτως και άνεπηρεάστως* → *without facing any hindrance or danger*

¹⁰ π.χ. *νὰ ἐπιστρέψῃ εἰρηνικῶς εἰς τὴν ἐστίαν του* → *peacefully live and let live*

3.4. Αξιολόγηση της ποιότητας της μετάφρασης

Προχωρώντας στο τελευταίο μέρος της παρούσας εργασίας, καλούμαστε να αξιολογήσουμε την ποιότητα της παραγόμενης μετάφρασης ως προς τον προσανατολισμό της στο ΚΠ ή στο ΚΣ.

Στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι δυνατό να γίνει μια σαφής διάκριση μεταξύ πηγοκεντρικής ή στοχοκεντρικής μετάφρασης, καθώς ερχόμαστε αντιμέτωποι με έναν ιδιαίτερο τύπο μετάφρασης, η οποία οφείλει να κάνει το κοινό-στόχο να νιώσει οικεία, ενώ παράλληλα πρέπει να μεταφέρει την αίσθηση ενός άλλου πολιτισμού. Στην πραγματικότητα, το κοινό-στόχος γνωρίζει ότι πρόκειται για μετάφραση από τη στιγμή που η πρακτική των μουσείων είναι η σύνταξη ενός κειμένου για την παροχή πληροφοριών στη γλώσσα-πηγή το οποίο διατίθεται και σε άλλες γλώσσες (σε πολλά μουσεία και εκθεσιακούς χώρους πρωτότυπα και μεταφράσματα αντιπαραβάλλονται το ένα δίπλα στο άλλο)· ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να γίνεται αντιληπτό από τον παραλήπτη ότι το κείμενο που διαβάζει αποτελεί μετάφραση¹¹.

Σε γενικές γραμμές, ακολουθείται ένας συνδυασμός ξενοποιητικής και οικειοποιητικής στρατηγικής, καθώς στόχος είναι η διατήρηση της ξενικότητας και της αίσθησης της πολιτισμικής απόστασης του πρωτοτύπου, ώστε να έρθει ο επισκέπτης πιο κοντά στη γλώσσα-πηγή, και κατ'επέκταση στον πολιτισμό-πηγή, ενώ παράλληλα είναι απαραίτητο οι έννοιες του πρωτοτύπου που είναι άγνωστες στον ξένο επισκέπτη να καταστούν οικείες, ώστε να μην υπάρχει κανένα πρόσκομμα κατά την πρόσληψη του μεταφράσματος. Προς την κατεύθυνση αυτή, η παρούσα μετάφραση αναπαράγει το κείμενο-πηγή στη γλώσσα-στόχο προσθέτοντας παράλληλα τις απαραίτητες επεξηγήσεις σχετικά με τον πολιτισμό-πηγή ή σχετικά με κάποιες ιδιομορφίες της γλώσσας-πηγής είτε με τη μορφή υποσημειώσεων είτε με την προσθήκη πληροφοριών εντός κειμένου.

Ο προσανατολισμός στον δέκτη του μεταφράσματος είναι ιδιαίτερα σημαντικός στη μετάφραση λειτουργικών μονάδων που ισχύουν μόνο στον πολιτισμό-πηγή ή που χρησιμοποιούνται για διαφορετικούς σκοπούς στον πολιτισμό-στόχο. Τα εν λόγω συστατικά στοιχεία του κειμένου προσαρμόζονται προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της περίστασης-στόχου και να επιλυθούν τα προβλήματα που προκύπτουν από την αναφορική λειτουργία λόγω της διαφοράς στο πολιτισμικό και γνωσιακό υπόβαθρο των δεκτών του ΚΠ και των δεκτών του ΚΣ σχετικά με τα αντικείμενα και τα φαινόμενα που αναφέρονται σε κάθε κείμενο (Nord 2014: 100, 149, 159). Την ίδια στιγμή, η μετάφραση οφείλει να είναι προσανατολισμένη προς τη μεταφραζόμενη γλώσσα, σε σημεία όπου κρίνεται ότι είναι σημαντικό να διατηρηθούν τα σημαινόμενα του πρωτοτύπου κειμένου.

¹¹ Για τον λόγο αυτό οποιαδήποτε προσθήκη πληροφορίας στο μετάφρασμα δεν σημαίνεται ως σημείωμα του μεταφραστή (ΣτΜ) ή με διαφορετικό τυπογραφικό τρόπο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κάθε μουσειακό κείμενο, είτε έντυπο είτε ηλεκτρονικό, αποτελεί το κύριο μέσο πληροφόρησης και ερμηνείας των εκθεμάτων μέσα στο μουσείο (Blunden 2006 στο Χρηστίδου 2008: 41) και επιχειρεί να ανοίξει ένα είδος διαλόγου με τον επισκέπτη, ή να επικουρήσει τη διάδραση με τα οπτικά μέσα που αυτό συνοδεύει. Την ίδια στιγμή, αποτελεί κειμενικό είδος εθνογραφικού ενδιαφέροντος που αναδεικνύει τη σημασία του διαπολιτισμικού ρόλου της μετάφρασης στο πλαίσιο του πολιτισμικού τουρισμού και της κατάλληλης προβολής του πολιτισμού-πηγή, καθώς και τη συμβολή της μετάφρασης στην αναβάθμιση της εικόνας των μουσείων ως των κατεξοχήν φορέων πολιτισμού ενός λαού.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στόχος της παρούσας εργασίας ήταν, πρώτον, η παραγωγή ενός λειτουργικού μεταφράσματος που είναι σε θέση να επιτελέσει με συνέπεια την επικοινωνιακό του σκοπό, δηλαδή την παροχή πληροφοριών στους αγγλόφωνους χρήστες για τα εκθέματα του Πολεμικού Μουσείου/Παραρτήματος Τρίπολης, και, δεύτερον, ο σχολιασμός της λειτουργικής προσέγγισης της μεταφραστικής διαδικασίας. Έτσι, κάθε μεταφραστική επιλογή έγινε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός μεταφράσματος που θα ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά των μουσειακών κειμένων, θα συνυπολογίζει το διαφορετικό κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο, τις γενικές γνώσεις και τις πολιτισμικές προσδοκίες του κοινού-στόχου και ταυτόχρονα θα σέβεται την «προσωπικότητα» του πρωτότυπου μουσειακού κειμένου.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Για τη μετάφραση χρησιμοποιήθηκαν τα ακόλουθα βοηθήματα:

Δίγλωσσα ηλεκτρονικά λεξικά και μεταφραστικές μνήμες

- Wordreference
- Glosbe
- Linguee

(Η χρήση τους έγινε πάντα σε συνδυασμό με περαιτέρω αναζήτηση στο διαδίκτυο)

Ηλεκτρονικές βάσεις ορολογίας

- IATE

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

- Γκαζή, Α., & Νικηφορίδου, Α. (2005, Ιανουάριος). Κείμενα για μουσεία και εκθέσεις. Σημασία, μεθοδολογία, εφαρμογές. *Museology: International Scientific Electronic Journal*, 2. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/202058878_Keimena_gia_mouseia_kai_ektheseis_Semasia_methodologia_epharmoges
- Κεραμίδας, Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος.
- Νανάση, Θ. (2015). Η μετάφραση των μουσειακών κειμένων. *ITI – Intercultural Translation Intersemiotic*, 4(2).
- Οικονομοπούλου, Ι. (2017). *Το κείμενο ως μέσο επικοινωνίας και ερμηνείας στις εκθέσεις των μουσείων – Αξιολόγηση κειμένων* (Διπλωματική εργασία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών, Σχολή Διεθνών Σπουδών, Μέσων και Πολιτισμού, Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτιστικής Διαχείρισης», Αθήνα). Ανακτήθηκε από: https://www.academia.edu/42749640/%CE%A4%CE%BF_%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF_%CF%89%CF%82_%CE%BC%CE%AD%CF%83%CE%BF_%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82_%CE%B5%CE%BA%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD_%CE%91%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD?email_work_card=title
- Χρηστίδου, Δ. (2008). *Τα κείμενα των πινακίδων στο Μουσείο: Βιβλιογραφική επισκόπηση, προβληματισμός και μελέτη περίπτωσης στο Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου* (Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και παραγωγή διδακτικού υλικού, Βόλος). Ανακτήθηκε από: <https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/14208/P0014208.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nord, C. (2014). *Η μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* (Μετάφραση-Προσαρμογή: Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου). Αθήνα: Εκδόσεις Διάυλος.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Guillot, M. N. (2014). Cross-Cultural Pragmatics and Translation: The Case of Museum Texts as Interlingual Representation. In J. House (Ed.) *Translation: A Multidisciplinary Approach. Palgrave Advances in Language and Linguistics* (pp. 73-95). London: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137025487_5
- Jiang, C. (2010, June 10). Quality assessment for the translation of museum texts: application of a systemic functional model. *Perspectives*, 18(2), 109-126. doi: [10.1080/09076761003678734](https://doi.org/10.1080/09076761003678734)

Βιβλιογραφία υποσημειώσεων μεταφράσματος

- Ark of crafts. (n.d.). *Silver earrings*. Retrieved October 12, 2021, from: <https://www.arkofcrafts.com/en/silver-earrings>
- Danforth, L., Bowman, J. S., Clogg, R. R. M., Haldon, J. F., & Smith, C. D. (n.d.). Greece: Political modernization. *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved October 20, 2021, from: <https://www.britannica.com/place/Greece/Reform-expansion-and-defeat#ref26422>
- The Editors of Encyclopaedia Britannica (n.d.). Armatole. *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved October 12, 2021, from: <https://www.britannica.com/topic/armatole>
- The Editors of Encyclopaedia Britannica (n.d.). Nauplia. *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved November 1, 2021, from: <https://www.britannica.com/place/Nauplia>
- The Editors of Encyclopaedia Britannica (n.d.). Otto. *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved October 15, 2021, from: <https://www.britannica.com/biography/Otto-king-of-Greece>